

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Оцінка фінансових результатів діяльності підприємства та шляхи їх покращення в умовах підвищеної ризикованості

Виконав: здобувач освіти групи ФК23-1зм
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Ігнатченко Марія Андріївна

(прізвище, ім'я та по батькові)

Керівник _____

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(місце роботи)

_____
(посада)

_____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Ігнатченко М.А. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємства та шляхи їх покращення в умовах підвищеної ризикованості.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретичні основи оцінки фінансових результатів діяльності підприємств в умовах підвищеної ризикованості. Проаналізовано фінансовий стан, результативність, рентабельність діяльності ТОВ «Базис РК» за 2021-2023 роки. Оцінено вплив окремих видів послуг, що надаються підприємством, на фінансовий результат діяльності. Методами екстраполяції проведено прогнозування можливих результатів на наступні два роки. Запропоновано напрями покращення фінансових результатів діяльності підприємства в умовах підвищених ризиків.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 66 сторінках, містить 24 таблиці, 8 рисунків, 3 додатки. Список використаних джерел включає 45 найменувань.

Ключові слова: фінансовий аналіз, фінансові результати діяльності, прибуток, збиток, рентабельність, ризик.

ANNOTATION

Ignatchenko M.A. Assessment of the financial results of the enterprise and ways to improve them in conditions of increased risk.

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 072 "Finance, banking, insurance and stock market". - University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The qualification work considers the theoretical foundations of assessing the financial results of enterprises in conditions of increased risk. The financial condition, performance, profitability of the activities of LLC "Bazys RK" for 2021-2023 are analyzed. The impact of individual types of services provided by the enterprise on the financial results of the activity is assessed. Extrapolation methods are used to forecast possible results for the next two years. Directions for improving the financial results of the enterprise in conditions of increased risk are proposed.

The master's qualification work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of sources used, appendices, presented on 66 pages, contains 24 tables, 8 figures, 3 appendices. The list of sources used includes 45 items.

Keywords: financial analysis, financial results of activity, profit, loss, profitability, risk.

ЗМІСТ

ВСТУП		5
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПІДВИЩЕНОЇ РИЗИКОВАНOSTI	7
РОЗДІЛ 2	ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БАЗИС РК» В УМОВАХ ПІДВИЩЕНОГО РИЗИКУ	20
2.1	Загально-економічна характеристика ТОВ «Базис РК»	20
2.2	Оцінка показників фінансового стану підприємства	28
2.3	Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Базис РК» в умовах воєнного стану	38
РОЗДІЛ 3	ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БАЗИС РК» В УМОВАХ ПІДВИЩЕНОЇ РИЗИКОВАНOSTI	43
3.1	Прогнозування фінансового результату діяльності ТОВ «Базис РК» на основі факторного аналізу	43
3.2	Методи покращення фінансових результатів підприємства	55
ВИСНОВКИ		63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		67
ДОДАТКИ		72

ВСТУП

Актуальність дослідження. Фінансові результати діяльності підприємства є основним індикатором його ефективності та здатності до самостійного функціонування і розвитку. Вони відображають результати використання наявних ресурсів, управлінських рішень та стратегій. Основними фінансовими результатами є прибуток або збиток, що визначаються на основі доходів і витрат підприємства. Від цих результатів залежить здатність підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, працівниками, постачальниками, а також реалізувати стратегії розвитку та інвестування.

Актуальність дослідження оцінки фінансових результатів підприємства та шляхів їх покращення в умовах підвищеної ризикованості сьогодні є надзвичайно високою. У сучасних умовах економічної нестабільності, кризових явищ, непередбачуваних змін у політичному та економічному середовищі, підприємства стикаються з численними ризиками. Підвищена волатильність фінансових ринків, інфляція, коливання валютних курсів, а також політичні та соціальні зміни можуть значно впливати на фінансові результати.

Дослідженням сутності категорії фінансових результатів займалися вітчизняні та зарубіжні науковці, відомі вчені та економісти: Атамас П.Й., Багрій Н., Бурковська А.В., Гайбура Ю.А., Іщенко Н.А., Йолтухівська Т.В., Коваль Л.В., Мардус Н.Ю., Мулик Т.О., Нагорна І.В., Патарідзе-Вишинська М.В., Рзаєва Т.Г. та ін.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз фінансових результатів діяльності підприємства в умовах підвищеної ризикованості, виявлення основних факторів, що впливають на ці результати, а також розробка рекомендацій щодо їх покращення.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- розглянути теоретичні основи оцінки фінансових результатів підприємства;
- оцінити фінансовий стан ТОВ «Базис РК» в сучасних умовах;

- проаналізувати фінансові результати діяльності ТОВ «Базис РК», рівень його прибутковості;
- дослідити фактори, які впливають на результативність діяльності підприємства;
- розробити заходи щодо покращення фінансових результатів ТОВ «Базис РК» і здійснити їх прогнозування на майбутнє.

Об'єктом дослідження є фінансові результати діяльності підприємства в умовах.

Предметом дослідження є прикладні засади формування фінансових результатів діяльності ТОВ «Базис РК» в умовах підвищеної ризикованості.

Методи дослідження. Аналіз теоретичних аспектів прибутковості діяльності підприємства здійснюється на основі наукових публікацій та досліджень, що стосуються фінансових результатів діяльності підприємства, рентабельності в сучасних умовах підвищених ризиків. Класичні методи горизонтального та вертикального аналізу фінансових звітів, коефіцієнтний аналіз, аналіз рентабельності використовуються при всебічному аналізі підприємства: оцінці фінансового стану і результатів діяльності. Графічний і табличний методи дають можливість представити отримані результати в зручній формі для кращого сприйняття. В процесі прогнозування застосовуються методи екстраполяції: трендовий метод і метод визначення середніх величин.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці конкретних рекомендацій щодо підвищення прибутковості, які можуть бути застосовані ТОВ «Базис РК».

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України, підручники, посібники, періодичні видання, джерела Інтернет, документи та фінансова звітність ТОВ «Базис РК».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 66 сторінках, містить 24 таблиці, 8 рисунків, 3 додатки. Список використаних джерел складає 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПІДВИЩЕНОЇ РИЗИКОВАНOSTІ

Фінансові результати діяльності підприємства є одним із найважливіших показників його ефективності. Вони відображають кінцеві результати використання фінансових ресурсів, обсяг доходів, витрат і прибутків, а також здатність підприємства генерувати кошти для подальшого розвитку. Правильне розуміння та аналіз фінансових результатів є необхідними для прийняття стратегічних управлінських рішень, оцінки платоспроможності підприємства та прогнозування його фінансових перспектив.

Фінансові результати є важливими не лише для внутрішнього використання, але й для зовнішніх зацікавлених сторін: інвесторів, кредиторів, постачальників, споживачів і навіть держави. Інвестори оцінюють фінансові результати як основу для прийняття рішень щодо вкладення коштів у підприємство, тоді як кредитори використовують ці результати для оцінки ризиків і можливості підприємства виконувати свої зобов'язання. Для держави фінансові результати мають значення для визначення податкових надходжень та рівня економічної стабільності країни.

Фінансові результати діяльності підприємства є одним з основних критеріїв, які дозволяють оцінити ефективність його роботи за певний період. Вони відображають результат усієї господарської діяльності підприємства, виражений у вигляді прибутку або збитку, що утворюється в результаті виконання основних та інших операцій. Фінансові результати є важливою складовою в системі фінансового обліку та звітності, оскільки дозволяють не тільки оцінити поточний стан підприємства, але й здійснити прогнозування його подальшої діяльності.

Загальноекономічним поняттям фінансових результатів є саме кінцевий результат діяльності підприємства за звітний період, який виражається прибутком або збитком, відображається у фінансовій звітності і визначається послідовно розрахунковим способом з урахуванням усіх видів доходів і витрат, отриманих у

процесі здійснення господарських операцій [4].

Основними категоріями фінансових результатів є прибуток і збиток. Прибуток – це позитивний фінансовий результат, який свідчить про перевищення доходів над витратами, що вказує на ефективність управління ресурсами підприємства. Збиток, навпаки, відображає негативний фінансовий результат, що виникає в разі, коли витрати підприємства перевищують доходи.

Нормативно-правова база України не розглядається сутність саме поняття «фінансові результати». Зокрема, в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» обґрунтовано лише сутність дефініцій «прибуток» та «збиток». Саме це і спричиняє розмитість у визначенні сутності, ролі та значення фінансових результатів. Згідно НП(С)БО 1, прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. А збитки – перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких здійсненні ці витрати [30].

У вітчизняній практиці алгоритм визначення фінансових результатів для середніх і великих підприємств передбачено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [30], для малих підприємств фінансові результати діяльності розраховують відповідно до методики, наведеної НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [33]. Крім того, аналіз фінансових результатів передбачає облік та оцінку проміжних показників, які регулюються НП(С)БО 15 «Дохід» [31] та НП(С)БО 16 «Витрати» і містять інформацію про складові частини доходів і витрат [32].

У системі МСФЗ окремих стандартів щодо доходів і витрат немає, а основні правила щодо їх визначення у Концептуальній основі фінансової звітності та МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [25].

Більшість науковців дотримуються думки, що фінансовий результат характеризує підсумки діяльності підприємства, є універсальною економічною категорією, що враховує два чинники: максимізацію прибутку і мінімізацію витрат.

Іщенко Н.А. вважає, що фінансовий результат – це прибуток або збиток суб'єкта господарювання, що визначається як різниця між сукупними доходами та витратами підприємства і, за позитивного його результату, представляє додаткову

вартість, виступає одним із джерел фінансування подальшого розвитку та поточної діяльності підприємства, основним критерієм оцінки ефективності його діяльності [14].

На думку Нагорної І.В. та Бондаренко В.О. фінансові результати діяльності підприємства оцінюються за допомогою абсолютних та відносних показників. Абсолютні показники включають прибуток (збитки) за продукцію, товари (роботи або послуг), прибуток отриманий з інших продажів, балансовий (валовий) прибуток, чистий прибуток. Відносні властивості характеризують різні співвідношення доходів та витрат [28].

Рзаєва Т.Г. і Серветник О.В. розглядають фінансовий результат, як підсумкову категорію результативності господарської діяльності, котра відображає величину економічних вигод отриманих (втрачених) підприємством, визначених як різниця між сумами доходів та відповідних їм витрат, що виражена у абсолютних показниках прибутку (збитку), які характеризують потенціал прибутковості, економічного зростання та розвитку підприємства [41].

Думка Н. Ю. Мардус та С. В. Брік зводиться до визначення фінансових результатів в обліку й аудиті як співставлення доходів та витрат підприємства, інформацію про які відображено звіті, визначається як прибуток або збиток підприємства [23].

Більш практично до розуміння терміну фінансовий результат підходять бухгалтера-практики. Так Онищенко В. вважає, що фінансовий результат – це різниця між доходами та витратами, простіше кажучи прибуток або збиток, тобто суто бухгалтерський термін і показує результат арифметичної дії. При складанні звітності за міжнародними стандартами замість фінансовий результат вживають більш зрозумілі для пересічного користувача звітності поняття «прибуток» або «збиток» [34].

Патарідзе-Вишинська М.В. зауважує, що розглядаючи сутність фінансового результату в даний час, потрібно у першу чергу відзначити такі його характеристики:

1. Фінансовий результат (прибуток), являє собою форму доходу суб'єкта

господарської діяльності, що здійснює певний вид діяльності. Ця зовнішня найпростіша форма вираження прибутку є разом з тим недостатньою для його повної характеристики, тому що у деяких випадках активна діяльність у якій-небудь сфері може і не бути пов'язаною із одержанням прибутку (наприклад, політична, благодійна діяльність).

2. Фінансовий результат (прибуток), є формою доходу суб'єкта господарської діяльності, що вклав свій капітал з метою досягнення певного комерційного успіху. Категорія прибутку нерозривно пов'язана з категорією капіталу – особливим фактором виробництва – і в усередненому вигляді характеризує ціну функціонуючого капіталу.

3. Фінансовий результат (прибуток), не є гарантованим доходом суб'єкта господарювання, що вклав свій капітал у той чи інший вид бізнесу. Він є результатом тільки успішного здійснення цього бізнесу. Прибуток є певною мірою і платою за ризик здійснення підприємницької діяльності.

4. Фінансовий результат (прибуток) характеризує не весь дохід, отриманий в процесі господарської діяльності, а тільки ту частину доходу, що «звільнені» від понесених витрат на здійснення цієї діяльності. Тобто, у кількісному вираженні прибуток є залишковим показником, що представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення підприємницької діяльності.

5. Фінансовий результат (прибуток) є вартісним показником, вираженим у грошовій формі. Така форма оцінки прибутку пов'язана з практикою узагальненого вартісного обліку всіх пов'язаних з ним основних показників – вкладеного капіталу, отриманого доходу, понесених витрат тощо, а також з діючим порядком його податкового регулювання [35].

Оцінка фінансових результатів підприємства є важливим етапом управлінського процесу, оскільки вона дозволяє керівникам приймати обґрунтовані рішення щодо стратегії розвитку, коригування поточної діяльності та оцінки ефективності виконаних заходів. Умови підвищеної ризикованості, такі як економічні коливання, політична нестабільність або зміни в законодавстві, ускладнюють прогнозування та планування фінансових результатів, що підвищує

важливість їх своєчасної оцінки. Така оцінка не лише дозволяє отримати інформацію про поточний стан підприємства, але й допомагає виявити потенційні ризики та слабкі місця у фінансовому управлінні [20].

Методи оцінки фінансових результатів підприємства, які допомагають виявити сильні та слабкі сторони діяльності представлено в табл. 1.1 [9; 11; 23].

Таблиця 1.1

Методи оцінки фінансових результатів підприємства

Методи оцінки фінансових результатів			
Аналіз фінансової звітності	Аналіз фінансових коефіцієнтів	Прогнозування фінансових результатів	Аналіз варіацій
Аналіз балансу, звіту про прибутки та збитки, звіту про рух грошових коштів. Цей аналіз дозволяє отримати уявлення про зміни показників звітності в динаміці, структуру капіталу підприємства, його здатність генерувати прибуток і фінансову стійкість	На основі фінансової звітності розраховуються коефіцієнти, які порівнюються з нормативним значенням, напрямком позитивних змін, з середньогалузевими показниками, з показниками індикаторами конкретного підприємства	Прогнозування засноване на використанні фінансових моделей, які враховують вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на прибутковість підприємства. Може включати аналіз можливих сценаріїв розвитку (оптимістичних, песимістичних та реалістичних), що дозволяє оцінити, як зміни в економічному середовищі можуть позначитися на фінансових результатах підприємства	Метод полягає в порівнянні фактичних фінансових результатів з запланованими або прогнозованими. Такий аналіз дозволяє виявити відхилення від плану, а також визначити причини цих відхилень, чи то зростання витрат, зменшення доходів чи зміни в зовнішньому середовищі

Підвищена ризикованість – це стан, коли підприємство стикається з умовами, які можуть призвести до негативних наслідків для його фінансової стабільності та ефективності. Вона виникає через нестабільність економічного середовища, коливання валютних курсів, інфляційні процеси, зміни в законодавстві або інші зовнішні та внутрішні фактори.

Підвищена ризикованість може мати різні прояви, від труднощів з виконанням фінансових зобов'язань до значних фінансових втрат. У таких умовах підприємство повинно бути готовим до швидкої адаптації і застосування ефективних методів управління ризиками, щоб уникнути або мінімізувати можливі

негативні наслідки для фінансових результатів [8].

У процесі господарської діяльності підприємства стикаються з різними типами ризиків, які можуть значною мірою вплинути на їх фінансові результати. Ризики можуть виникати як через зовнішні фактори, так і через внутрішні процеси підприємства. Зокрема, до основних типів ризиків, що впливають на фінансові результати, належать:

1. Фінансові ризики. Це ризики, пов'язані з можливими змінами у фінансових показниках, таких як зміна валютних курсів, коливання відсоткових ставок, зміни в податковому законодавстві, інфляція. Такі зміни можуть призвести до зниження ліквідності підприємства, втрат у вигляді додаткових витрат на обслуговування боргів або втрат на валютних операціях.

2. Операційні ризики. Цей тип ризиків пов'язаний із можливими перебоями в основній діяльності підприємства, такими як збої в постачанні, проблеми з персоналом, технологічні поломки, а також несприятливі зміни в умовах конкурентного середовища. Операційні ризики можуть викликати як фінансові втрати, так і зниження ефективності бізнес-процесів.

3. Ринкові ризики. Ринкові ризики включають коливання попиту на продукцію чи послуги підприємства, зміни цін на товари та сировину, що використовуються в виробничому процесі. Наприклад, якщо ціни на сировину різко зростають, це може призвести до зростання витрат на виробництво і, як наслідок, зниження рентабельності.

4. Кредитні ризики. Вони виникають через невиконання зобов'язань партнерами або клієнтами підприємства. У разі невиплати заборгованості підприємство може зазнати втрат, що вплине на його фінансові результати, зокрема на ліквідність і платоспроможність.

5. Стратегічні ризики. Ці ризики виникають через неправильне стратегічне управління, прийняття невірних рішень щодо розширення бізнесу, інвестування чи змін у продукції. Невірно обрана стратегія розвитку може призвести до фінансових збитків, навіть якщо компанія працює стабільно на поточному етапі.

6. Зовнішні (макроекономічні) ризики. Економічні кризи, політична нестабільність, зміни в законодавстві, природні катастрофи або пандемії можуть призвести до непередбачених витрат або значних втрат у доходах. Вони також можуть впливати на здатність підприємства залучати інвестиції або зберігати конкурентоспроможність.

7. Репутаційні ризики. Втрата довіри споживачів або партнерів через неналежну якість продукції, невиконання зобов'язань чи неетичну поведінку може мати серйозні фінансові наслідки. Репутаційні ризики часто призводять до скорочення ринкової частки та зниження доходів.

В останні роки українським підприємствам доводиться працювати в умовах підвищених ризиків воєнного стану, адаптуватись не лише до негативної зміни фінансових показників: збільшення інфляції, коливання валютних курсів, зростання цін на комунальні послуги і т.п., а і зважати на плинність кадрів, зміни в законодавстві, державні обмеження на здійснення певних видів діяльності, можливість фізичного пошкодження і навіть знищення.

Вплив ризиків на фінансові результати підприємства може бути різним, залежно від того, чи йдеться про зовнішні чи внутрішні фактори (табл. 1.2) [18].

Таблиця 1.2

Фактори, що впливають на фінансові результати підприємства

Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
<ul style="list-style-type: none"> - зміни в економічному середовищі країни і світу, - коливання валютних курсів, зміни в законодавчому середовищі, податкове законодавство та регулювання, - державна політика і економічне регулювання, - зміни в політичній ситуації, - конкурентне середовище, - зміни в поведінці споживачів 	<ul style="list-style-type: none"> - організаційна структура підприємства, - ефективність управлінських рішень, - продуктивність праці та ефективність використання ресурсів, - політика управління витратами, - рівень корпоративної культури, - технологічні процеси, - інші аспекти внутрішньої організації діяльності підприємства

Фінансові результати діяльності підприємства не є самостійним показником, а результатом взаємодії безлічі внутрішніх і зовнішніх факторів. Розуміння цих

факторів є важливим для ефективного управління підприємством, оскільки вони безпосередньо впливають на прибутковість, витрати та загальну фінансову стабільність організації.

Зовнішні фактори виходять за межі підприємства і мають вплив на його фінансові результати через зміни в економічному, політичному та соціальному середовищі. Зовнішні ризики часто важко прогнозувати та контролювати, тому підприємствам необхідно впроваджувати системи моніторингу та реагування на зміни.

Економічна ситуація в країні та світі. Інфляція, економічний спад, зміни в процентних ставках, коливання валютних курсів – всі ці фактори можуть серйозно вплинути на фінансові результати підприємства. Наприклад, висока інфляція може збільшити витрати на сировину та матеріали, що безпосередньо зменшує прибутковість. Крім того, економічний спад може призвести до зниження попиту на продукцію або послуги підприємства.

Податкове законодавство та регулювання. Зміни в податковій політиці та законодавстві можуть значно впливати на фінансові результати. Підвищення податків або зміну ставок може знизити чистий прибуток підприємства, а нові регуляції вимагають додаткових витрат на адаптацію і виконання вимог.

Конкурентне середовище. Конкуренція на ринку безпосередньо впливає на доходи підприємства. Зростання конкуренції може призвести до зниження цін на продукцію або послугу, що у свою чергу зменшує прибутковість. Водночас конкурентні переваги, такі як унікальні продукти, високий рівень обслуговування або інноваційні технології, можуть допомогти підприємству зберігати високий рівень доходів.

Державна політика і економічне регулювання. Взаємовідносини між підприємствами та державою можуть мати значний вплив на фінансові результати. Наприклад, держава може надавати підприємствам субсидії або пільги, що знижують витрати, або, навпаки, встановлювати додаткові обмеження та регулювання, що збільшують витрати або обмежують можливості для розвитку.

Валютні коливання. Для підприємств, що ведуть зовнішньоекономічну

діяльність або імпортують сировину та матеріали, зміни валютних курсів можуть суттєво вплинути на собівартість продукції та, відповідно, на прибутковість. Погіршення валютного курсу може призвести до подорожчання імпортованих товарів і зменшити маржу підприємства.

Внутрішні фактори є результатом рішень, що приймаються безпосередньо на підприємстві, і від них значною мірою залежить ефективність використання ресурсів і здатність досягати позитивних фінансових результатів.

Організаційна структура підприємства. Чітка, ефективна організаційна структура допомагає підприємству працювати злагоджено, знижує витрати на управлінські процеси і дозволяє краще контролювати фінанси. Неefективна структура може призводити до зайвих витрат, дублювання функцій та зниження продуктивності.

Управлінські рішення. Оперативність і правильність прийнятих управлінських рішень є одним з основних факторів, що визначають фінансові результати. Це включає в себе бюджетування, планування витрат, оптимізацію фінансових потоків і управління капіталом. Невірно спрямовані управлінські рішення можуть призвести до зростання витрат і зменшення прибутку.

Продуктивність праці та ефективність використання ресурсів. Висока продуктивність праці є важливим фактором для зниження витрат на одиницю продукції та збільшення прибутковості. Інвестиції в технологічне обладнання, автоматизацію виробничих процесів, підвищення кваліфікації працівників можуть значно покращити фінансові результати.

Політика управління витратами. Контроль над витратами є критично важливим для підтримки прибутковості. Витрати підприємства повинні бути чітко підконтрольними і оптимізованими, що дозволить підприємству зберігати конкурентоспроможність, навіть у складних економічних умовах.

Внутрішні ризики можна знижувати шляхом покращення управління, автоматизації процесів, підвищення кваліфікації персоналу та оптимізації структури витрат. Наприклад, неefективна система управління запасами може призвести до зростання витрат і, як наслідок, до зниження фінансових результатів.

Методи управління ризиками та їх вплив на фінансові результати підприємства наведено в додатку А [18].

Аналіз впливу ризиків на фінансові результати підприємства є важливим елементом фінансового управління. Своєчасне виявлення ризиків та застосування ефективних методів їх управління дозволяє підприємствам знижувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на їх фінансовий стан, підвищувати стабільність і досягати високих фінансових результатів навіть у умовах підвищеної ризикованості.

Управлінські рішення мають прямий і суттєвий вплив на фінансові результати діяльності підприємства. Від того, які саме рішення приймаються керівниками на різних етапах функціонування підприємства, залежить не лише короткострокова стабільність, а й довгострокова життєздатність компанії. Умови підвищеної ризикованості, коли зовнішнє середовище стає менш прогнозованим і більше впливає на бізнес, зумовлюють необхідність обґрунтованих і продуманих рішень для забезпечення стійкості фінансових результатів.

Аналіз ефективності управлінських рішень дозволяє оцінити, наскільки вірно було обрано курс, чи правильно використовуються наявні ресурси, а також визначити напрямки для вдосконалення. В умовах підвищеної ризикованості особливо важливими є оперативність, здатність до адаптації та стратегічне мислення.

Для оцінки ефективності управлінських рішень використовуються різноманітні методи (табл. 1.3) [20; 22].

Фінансові результати можна класифікувати за різними видами прибутку:

1. Валовий прибуток – це різниця між доходами від реалізації продукції (товарів, послуг) і витратами на її виробництво чи придбання. Валовий прибуток дає уявлення про ефективність основної діяльності підприємства і свідчить про рівень маржі, яку підприємство отримує від своєї продукції.

Таблиця 1.3

Методи аналізу ефективності управлінських рішень

Методи оцінки ефективності управлінських рішень
--

Фінансові коефіцієнти	Аналіз відхилень	Аналіз сценаріїв	Аналіз витрат і доходів
Коефіцієнти рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості та оборотності активів дозволяють оцінити, як управлінські рішення впливають на загальну ефективність діяльності підприємства. Наприклад, зростання коефіцієнтів рентабельності вказує на ефективне використання ресурсів і правильний підхід до цінової політики.	Порівняння запланованих показників з фактичними результатами діяльності. Визначення відхилень дає змогу зрозуміти, де управлінські рішення виявилися неефективними або недостатньо обґрунтованими. Важливою частиною цього процесу є виявлення причин відхилень.	Врахування різних варіантів розвитку подій і можливої реакції підприємства на ці події. Дає можливість оцінити, як зміни в зовнішньому середовищі (наприклад, економічні або політичні зміни) можуть вплинути на фінансові результати, і чи правильно вибрані управлінські рішення, щоб адаптуватися до цих змін.	Для оцінки ефективності управлінських рішень щодо фінансових результатів важливо проводити детальний аналіз витрат і доходів. Виявлення зайвих витрат або надмірних інвестицій, які не приносять бажаного прибутку, дозволяє виявити неефективні рішення і вчасно коригувати фінансову політику

2. Операційний прибуток – це фінансовий результат, який визначається як різниця між доходами від основної діяльності та операційними витратами, до врахування фінансових доходів і витрат, а також податків. Операційний прибуток дозволяє оцінити ефективність управлінських рішень і здатність підприємства генерувати прибуток від основної діяльності, не враховуючи вплив позареалізаційних факторів.

3. Чистий прибуток – це остаточний фінансовий результат підприємства після вирахування всіх витрат, податків та інших фінансових зобов'язань. Чистий прибуток є основним показником прибутковості підприємства і на його основі визначається здатність підприємства виплачувати дивіденди акціонерам або реінвестувати прибуток для розвитку бізнесу.

Найпростішим способом оцінки фінансових результатів діяльності підприємства є аналіз доходів і витрат підприємства, який дозволяє оцінити, наскільки ефективно використовується ресурсний потенціал для досягнення прибутку. Основні етапи цього аналізу включають:

1. Визначення джерел доходу: продаж товарів, послуг, надання інших видів діяльності.
2. Оцінка витрат на виробництво та реалізацію продукції: сировина, енергія, трудові ресурси, амортизація, адміністративні витрати.
3. Визначення співвідношення доходів і витрат, що дозволяє визначити, чи є підприємство прибутковим або збитковим, а також які фактори впливають на цей результат.

Використовуючи аналіз доходів і витрат, підприємство може приймати рішення щодо коригування витратної політики, оптимізації операційних процесів і підвищення доходності.

Крім того, для оцінки фінансових результатів важливим є поняття рентабельності – показник, що відображає ефективність використання ресурсів підприємства. Рентабельність обчислюється як співвідношення прибутку до витрат або доходів, активів або капіталу. Існують різні види рентабельності, зокрема:

- Рентабельність продажів – відображає співвідношення прибутку до чистого доходу від реалізації продукції. Цей показник свідчить про здатність підприємства генерувати прибуток на кожну одиницю реалізованої продукції.
- Рентабельність активів – показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для отримання прибутку. Це важливий показник для оцінки використання основних і оборотних засобів підприємства.
- Рентабельність власного капіталу – вказує на здатність підприємства приносити прибуток на вкладений акціонерами або власниками капітал. Чим вищий цей показник, тим ефективніше підприємство використовує свої власні кошти [6; 7].

Фінансовий результат підприємства є важливим показником його діяльності. Він відображає фінансові наслідки його функціонування протягом певного періоду часу та дозволяє оцінити ефективність роботи, вказує, чи вдалося підприємству здійснити прибуткову діяльність та забезпечити позитивний фінансовий результат. Він також є важливим інструментом для планування та контролю фінансових показників підприємства, допомагає визначити, чи досягнуті поставлені фінансові

цїлі [27].

Отже, фїнансовї результати пїдприємства є важливою складовою фїнансової звітності і безпосередньо впливають на прийняття управлїнських рїшень. Вони не лише вїдображають поточний фїнансовий стан компанїї, а й служать основою для розробки стратегїї подальшого розвитку. Важливо, щоб пїдприємства не лише прагнули до отримання прибутку, а й оптимїзували свої витрати, що дозволить пїдвищити рентабельнїсть та стїйкїсть у довгостроковїй перспективї.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БАЗИС РК» В УМОВАХ ПІДВИЩЕНОГО РИЗИКУ

2.1. Загально-економічна характеристика ТОВ «Базис РК»

ТОВ «Базис РК», створене у відповідності з чинним законодавством України і в своїй діяльності керується Статутом господарства. Підприємство є юридичною особою з дня його державної реєстрації 16.10.2012р.

Основним видом діяльності ТОВ «Базис РК» є 71.12 діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах. Додаткові:

46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту

63.99 Надання інших інформаційних послуг, н.в.і.у.

68.31 Агентства нерухомості

69.10 Діяльність у сфері права

70.22 Консультування з питань комерційної діяльності й керування

73.20 Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки.

Підприємство перебуває на обліку в Головному управлінні регіональної статистики, Головному управлінні ДПС у Дніпропетровській області, Дніпровсько-Новомосковському управлінні, Дніпровській ДПІ [42].

ТОВ «Базис РК» - суб'єкт господарювання у якого середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України, відповідно, підприємство відповідає вимогам віднесення його до малих підприємств.

В таблиці 2.1 наведено інформацію про персонал підприємства.

Таблиця 2.1

Чисельність персоналу ТОВ «Базис РК» протягом 2020-2024 рр., чол.

Посада	2020	2021	2022	2023	2024	2024 / 2020, %
<i>Управлінський персонал</i>						
Директор	1	1	1	1	1	100
<i>Юридичний відділ</i>						
Юрист	1	1	1	1	1	100
Адвокат	–	–	–	–	1	
<i>Оперативний відділ</i>						
Офіс-менеджер	1	1	1	1	1	100
<i>Технічний відділ</i>						
Сертифікований технік	1	1	1	1	1	100
Замірщик	1	1	1	1	2	200
Кресляр	–	–	–	–	3	–
<i>Відділ продажів</i>						
Менеджер по продажам	1	1	1	–	–	–
Ріелтор	8	8	4	–	–	–
Всього:	13	13	9	4	9	69,23

Протягом 2020 та 2021 року штат працівників був незмінним і налічував 13 осіб. В 2022 році, з початком війни і введенням воєнного стану, державні реєстри були закриті, угоди з нерухомістю на певний період часу були призупинені, тому на підприємстві вдвічі скоротилась кількість ріелторів, а з 2023 року підприємство зосередилось виключно на наданні послуг технічного та юридичного консультування, оформленні відповідної документації, що призвело до скорочення посад ріелторів і менеджера з продажів і впровадження посади кресляр (оформлення документації по земельним ділянкам, квартирам, дослідження геодезії). В 2024 році на підприємстві працює 9 осіб.

Підприємство використовує спрощену систему оподаткування. Так, до бюджетів перераховуються податок на доходи фізичних осіб - 18% і військовий збір - 1,5% (з грудня 2024 року – 5%) з заробітних плат працівників, єдиний соціальний внесок – 22% - нарахування на заробітну плату працівників і єдиний податок. Мале підприємство, яким є ТОВ «Базис РК», характеризується спрощеними підходами до бухгалтерського обліку, оподаткування та звітності. Малі підприємства мають змогу обирати спрощену систему оподаткування, яка

знижує адміністративне навантаження, дозволяє вести облік у спрощеній формі та зменшує кількість обов'язкових податків шляхом заміни їх на єдиний податок. ТОВ «Базис РК» є платником єдиного податку третьої групи за ставкою 5%, тобто підприємство не є платником ПДВ, і щоквартально заповнює Податкову декларацію платника єдиного податку. Звітним періодом є кожен квартал, декларація в податкові органи подається протягом 40 днів, а податок сплачується протягом 50 днів після завершення звітного кварталу.

ТОВ «Базис РК» не здійснює виробничу діяльність, а виконує роботи і надає послуги. Відносини з замовниками на ТОВ «Базис РК» оформлюються Договорами про надання послуг, в них вказуються предмет договору, його вартість, зобов'язання та відповідальність сторін за порушення умов договору, форс-мажорні обставини, порядок вирішення спорів, термін дії договору. Договір супроводжується рахунком-фактурою, який замовник має оплатити у визначені терміни. Складовою частиною договору є Акт здачі-прийому наданих послуг, підписання якого сторонами засвідчує факт виконання робіт і відсутності у сторін претензій.

Проаналізуємо склад і структуру майна ТОВ «Базис РК» та джерел його формування за допомогою спеціальних методів фінансового аналізу: вертикального, горизонтального та відносних показників. В таблиці 2.2 наведена динаміка та структура активів підприємства, складена на основі фінансової звітності підприємства (додаток Б).

Таблиця 2.2

Динаміка і структура активів ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр.

Показник	2021		2022		2023		Відхилення, 2023 / 2021	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+,-	%
Необоротні активи	561,6	62,3	544,2	73,6	706,8	66,9	145,2	25,9
Оборотні активи	340,2	37,7	194,9	26,4	349,3	33,1	9,1	2,7
Баланс	901,8	100	739,1	100	1056,1	100	154,3	17,1

Активи підприємства в 2023 році зросли порівняно з 2021 роком на 154,3 тис.

грн. або на 17,1%, при цьому необоротні активи зросли на 145,2 тис. грн. або на 25,9%, а оборотні лише на 9,1 тис. грн. або на 2,7%. В 2022 році було просідання по всім показникам, не оновлювались основні засоби і нематеріальні активи, дебіторська заборгованість була незначною у зв'язку зі зменшенням обсягів робіт і послуг, що і призвело до суттєвого скорочення активів підприємства. В структурі активів на необоротні активи припадає близько 62,3% в 2021 році, в 2022 році – 73,6%, в 2023 році – 66,9%. Тобто активи підприємства на перший погляд іммобільні, але варто враховувати сферу діяльності підприємства. Воно надає консалтингові послуги, у нього немає потреби у запасах, адже воно не здійснює виробництво, при цьому для виконання роботи йому потрібні комп'ютери, обладнання для креслення і друку, необхідне програмне забезпечення. Тому переважання в структурі активів необоротних активів – цілком виправдане.

В таблиці 2.3 розглянемо більш детально необоротні активи підприємства.

Таблиця 2.3

**Динаміка і структура необоротних активів ТОВ «Базис РК»
у 2021-2023 рр.**

Показник	2021		2022		2023		Відхилення, 2023 / 2021	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+,-	%
I. Необоротні активи								
Нематеріальні активи	154,5	27,5	118,5	21,8	196,5	27,8	42,0	27,2
первісна вартість	175,5		175,5		285,5		110,0	62,7
накопичена амортизація	21,0		57,0		89,0		68,0	323,8
Основні засоби	407,1	72,5	425,7	78,2	510,3	72,2	103,2	25,4
первісна вартість	505,9		535,2		641,1		135,2	26,7
знос	98,8		109,5		130,8		32,0	32,4
Усього за розділом I	561,6	100	544,2	100	706,8	100	145,2	25,9

Необоротні активи на підприємстві представлені нематеріальними активами та основними засобами. Загальна сума необоротних активів на підприємстві зросла в 2023 році у порівнянні з 2021 роком на 145,2 тис. грн. або на 25,9%. На результат вплинуло збільшення основних засобів на 103,2 тис. грн. або на 25,4%.

Нематеріальні активи збільшилися на 42 тис. грн. або на 27,29%.

Протягом 2022 році первісна вартість нематеріальних активів залишалась незмінною, а амортизація продовжувала нараховуватись, що призвело до зменшення вартості нематеріальних активів на 36 тис. грн. або на 23,3%. В 2023 році відбулось оновлення і первісна вартість нематеріальних активів зросла до 285,5 тис. грн. – на 110 тис. грн. або на 62,7%.

Основні засоби оновлювались кожен рік. Зростання первісної вартості в 2022 році становило 29,3 тис. грн. або 5,8%, а в 2023 році зросла ще на 105,9 тис. грн. або на 19,8%, що за три роки становило 135,2 тис. грн. або 26,7%. Знос основних засобів так само збільшувався кожен рік і за аналізований період склав 32 тис. грн. або 32,4%.

Аналіз оборотних активів ТОВ «Базис РК» проведемо на основі даних наведених в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

**Динаміка і структура оборотних активів ТОВ «Базис РК»
у 2021-2023 рр.**

Показник	2021		2022		2023		Відхилення, 2023/2021	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+,-	%
Запаси	18,6	5,5	12,4	6,4	21,6	6,2	3,0	16,1
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	284,3	83,6	157,1	80,6	280,2	80,2	-4,1	-1,4
Гроші та їх еквіваленти	37,3	10,9	25,4	13,0	47,5	13,6	10,2	27,3
Усього за розділом II	340,2	100	194,9	100	349,3	100	9,1	2,7

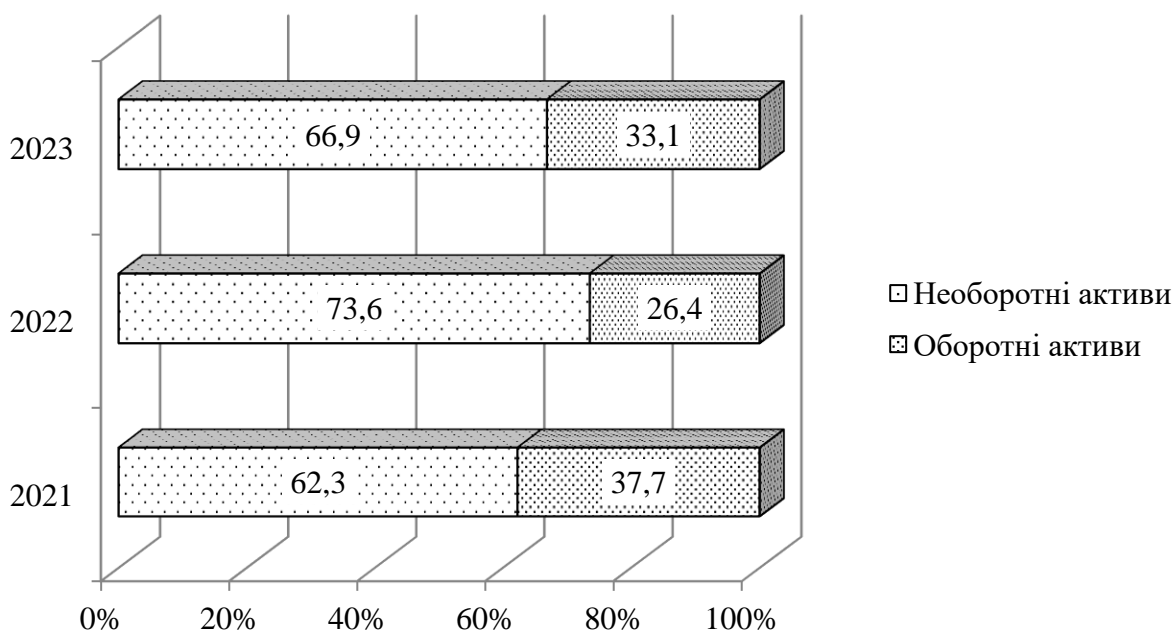
Дані таблиці свідчать, що в 2023 році порівняно з 2021 роком відбулось збільшення оборотних активів – але лише на 9,1 тис. грн. або на 2,7%. На 3 тис. грн. або 16,1% зросли запаси, на 10,2 тис. грн. або на 27,3% - гроші та їх еквіваленти, натомість дебіторська заборгованість зменшилась на 4,1 тис. грн. або на 1,4%. При цьому в 2022 році у порівнянні з 2021 роком оборотні активи зменшились на 145,3 тис. грн. або на 42,7%, що викликано загальним економічним спадом в перший рік

війни. Підприємство було обмежене у виконанні тих робіт і послуг на яких воно спеціалізується, тому зменшились і запаси на 6,2 тис. грн. або на 33,3%, гроші та їх еквіваленти – на 11,9 тис. грн. або на 31,9% і дебіторська заборгованість – на 127,2 тис. грн. або 44,7%. Саме зміни дебіторської заборгованості мають найбільший вплив на зміни оборотних активів. В 2023 році підприємство адаптувалось до нових умов, поновились операції з нерухомістю, попит на послуги компанії зріс, що призвело до збільшення оборотних активів і навіть вихід на рівень 2021 року.

Аналіз питомої ваги оборотних активів, дає можливість виділити лише один елемент, який має суттєвий вплив на формування оборотних активів: дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги – питома вага якої найсуттєвіша, але спостерігається поступове зниження з 83,6% в 2021 році до 80,2% в 2023 році. Питома вага запасів коливається в межах 5,5 – 6,4%, а питома вага грошей та їх еквівалентів – від 10,9% в 2021 році до 13,6% в 2023 році.

Порівняти необоротні і оборотні активи дає можливість рисунок 2.1.

Рис. 2.1. Структура активів ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр.

Можна сказати, що структура зазнала певних змін в 2022 році, коли питома вага оборотних активів в загальній вартості активів підприємства зменшилась до 26,4%. В цілому протягом досліджуваного періоду в структурі переважають

необоротні активи, що пов'язано зі специфікою діяльності підприємства.

Рівень ефективної господарської діяльності підприємства значною мірою пов'язаний з формуванням його капіталу. Основною метою формування капіталу підприємства є задоволення потреби у формуванні необхідних активів, оптимізації їх структури з позиції забезпечення умов ефективного використання. Умови досягнення високих кінцевих результатів діяльності підприємства значною мірою залежать від структури капіталу з позиції його належності.

Динаміка і структура джерел формування майна підприємства наведена в таблиці 2.5, що складена на основі додатку Б – Фінансова звітність малого підприємства – Форма №1-м «Баланс».

Таблиця 2.5

Динаміка і структура пасивів балансу «Базис РК» у 2021-2023 рр.

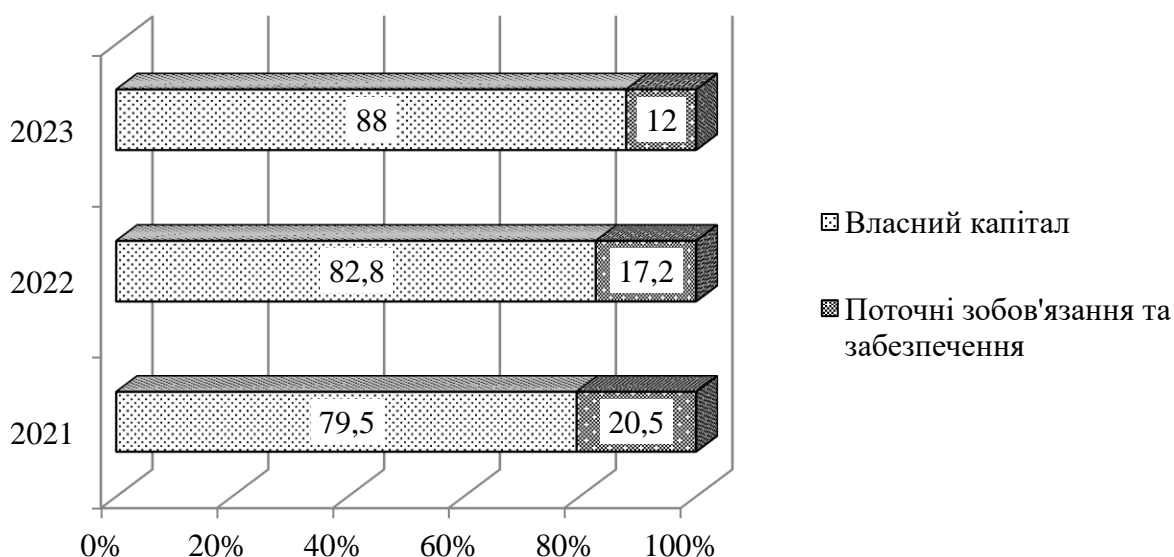
Показник	2021		2022		2023		Відхилення, 2023 / 2021	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
I. Власний капітал								
Зареєстрований капітал	5,0	0,6	5,0	0,7	5,0	0,5	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	712,0	78,9	606,9	82,1	924,1	87,5	212,1	29,8
Усього за розділом I	717,0	79,5	611,9	82,8	929,1	88,0	212,1	29,6
III. Поточні зобов'язання та забезпечення								
Кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	155,3	17,2	100,3	13,6	103,5	9,8	-51,8	-33,4
розрахунки з бюджетом	7,5	0,8	3,7	0,5	5,2	0,5	-2,3	-30,7
розрахунки зі страхування	4,0	0,4	4,2	0,6	3,3	0,3	-0,7	-17,5
розрахунки з оплати праці	18,0	2,0	19,0	2,6	15,0	1,4	-3,0	-16,7
Усього за розділом III	184,8	20,5	127,2	17,2	127,0	12,0	-57,8	-31,3
Баланс	901,8	100	739,1	100	1056,1	100	154,3	17,1

Детальний аналіз балансу дозволяє зробити висновок, що збільшення валюти балансу в 2023 році відбулося за рахунок збільшення власного капіталу на 212,1 тис. грн. або на 29,6%. Що в свою чергу відбулось за рахунок збільшення

нерозподіленого прибутку на 212,1 тис. грн. або на 29,8% при незмінності зареєстрованого капіталу – 5 тис. грн..

При цьому поточні зобов'язання за забезпечення зменшились на 57,8 тис. грн. або на 31,3%, з яких 51,8 тис. грн. це зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Скорочення кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом, зі страхування і оплати праці призвели до зменшення поточних зобов'язань лише на 6 тис. грн.

Структура фінансових ресурсів підприємства представлена на рисунку 2.2.

Рис. 2.2. Структура капіталу ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр.

Аналіз структури пасиву балансу свідчить про переважання власного капіталу підприємства і збільшення його питомої ваги. Так в 2021 році питома вага власного капіталу становила 79,5%, в 2022 році – 82,8%, в 2023 році – 88,0%. Довгострокових зобов'язань та забезпечень підприємство не має, отже на поточні зобов'язання на кінець 2023 року припадає лише 12,0%, при 20,5% в 2021 році. Скорочення кредиторської заборгованості свідчить про покращення виконання підприємством своїх зобов'язань перед постачальниками. А переважання в структурі капіталу власних коштів характеризує підприємство як фінансово стійке і незалежне.

2.2. Оцінка показників фінансового стану підприємства

Аналіз фінансового стану – комплекс дій щодо вивчення й аналізу результатів фінансово-господарської діяльності організацій, підприємств, фірм з метою визначення ступеня ефективності використання основних фондів і оборотних коштів для реалізації програм (статутних завдань) організацій, установ, виявлення можливих недоліків, порушень, невикористаних резервів підвищення результативності діяльності.

Основним змістом внутрішнього (традиційного) аналізу фінансового стану підприємства є:

- аналіз майнового стану;
- оцінка ділової активності підприємства;
- аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;
- аналіз рентабельності діяльності підприємства;
- аналіз фінансової стійкості підприємства.

В таблиці 2.6 наведені показники, що характеризують майновий стан підприємства.

Таблиця 2.6

Динаміка показників оцінки основних засобів ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр.

Показник	Норматив	2021	2022	2023	Відхилення, 2023/2021
Фондовіддача	збільшення	5,59	2,58	3,29	-2,3
Частка основних засобів в активах	зменшення	0,45	0,58	0,48	0,03
Коефіцієнт зносу основних засобів	зменшення	0,195	0,205	0,204	0,009
Коефіцієнт оновлення основних засобів	збільшення	-	0,058	0,198	0,14
Коефіцієнт мобільності активів	збільшення	0,606	0,358	0,494	-0,112

Фондовіддача – це відношення вартості випущеної продукції у вартісному виразі до вартості основних виробничих фондів. Вона виражає ефективність використання засобів праці, тобто показує, скільки виробляється готової продукції,

надається послуг на одиницю основних засобів. Фондовіддача зменшилась в 2022 році у порівнянні з 2021 роком з 5,59 до 2,58. Це відбулось в першу чергу за рахунок зменшення чистого доходу, що був отриманий підприємством і за рахунок незначного, але збільшення основних засобів. В 2021 році на кожну гривню основних засобів підприємство отримало 5,59 грн. чистого доходу, в 2022 році - 2,58 грн., в 2023 році показник зріс до 3,29, але все ще не наблизився до рівня 2021 року. Зростання відбулось за рахунок збільшення чистого доходу підприємства, але при цьому зросла і вартість основних засобів.

Збільшення частки основних засобів в активах може розцінюватися як покращення потенціалу підприємства. Але зростання показника в 2022 році викликано загальним зменшенням вартості активів за рахунок запасів, дебіторської заборгованості, грошей на рахунках, саме тому частка основних засобів збільшилась з 45% до 58%. В 2023 році при збільшенні вартості основних засобів, їх питома вага зменшилась до 48%, що пов'язано зі зростанням інших елементів балансу.

Коефіцієнт зносу основних засобів відповідає нормативному значенню $Kz < 0,5$. Він трохи збільшився в 2022 та 2023 роках, але коливання несуттєві, основні засоби оновлені і придатні для використання.

Коефіцієнт оновлення (надходження) основних засобів позитивний в 2022 році – первинна вартість основних засобів протягом року зросла на 5,8%, а в 2023 році – на 19,8%, що вказує на оновлення протягом двох років і особливо в 2023 року.

Коефіцієнт мобільності активів вказує на співвідношення оборотних та необоротних активів підприємства і відчутно коливався протягом досліджуваного періоду. На кожну гривню необоротних активів припадає в 2021 році припадало 60,6 коп. оборотних засобів, в 2022 році цей показник знизився до 35,8 коп., а в 2023 році зріс до 49,4 коп., що вказує на доволі імібільну структуру активів підприємства, більша частка припадає на необоротні активи, які є менш ліквідними.

В таблиці 2.7 наведені відносні показники, які характеризують ефективність

використання оборотного капіталу і відповідно ефективність господарської діяльності підприємства.

Таблиця 2.7

**Динаміка показників оцінки рівня ефективності господарської діяльності
ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр.**

Показник	Норматив	2021	2022	2023	Відхилення, 2023/2021
Частка оборотних засобів в активах	збільшення	37,7	26,4	33,1	-4,6
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (обороту)	збільшення	6,684	5,635	4,810	-1,874
Період одного обороту оборотних активів (днів)	зменшення	53,9	63,9	74,8	20,9
Коефіцієнт оборотності запасів (обороту)	збільшення	70,53	51,33	38,89	-31,64
Період одного обороту запасів (днів)	зменшення	5,1	7,0	9,3	4,2
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороту)	збільшення	7,998	6,991	5,996	-2,002
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	зменшення	45,0	51,5	60,0	15,0

Частка оборотних активів в загальній сумі активів підприємства становить 37,7% на початку періоду, що аналізується і 33,1% - на кінець періоду з просіданням в 2022 році до 26,4%.

Що стосується коефіцієнтів, які характеризують ефективність використання оборотних активів, то зміни за три роки є негативними для підприємства. Коефіцієнти оборотності оборотних коштів, оборотності запасів та оборотності дебіторської заборгованості – мають тенденцію до зменшення, що не відповідає нормативному значенню. І навпаки, періоди одного обороту оборотних коштів, обороту запасів та погашення дебіторської заборгованості – мають тенденцію до збільшення, що теж не є позитивним.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів характеризує скільки чистого доходу припадає на одиницю оборотних активів. Зменшення показника свідчить в першу чергу про зменшення чистого доходу підприємства. Так в 2021 році на кожну гривню оборотних активів підприємство отримало 6,68 грн. чистого доходу, в 2022 році - 5,63 грн, а в 2023 – 4,81 грн. Зменшення в 2022 році пов'язано зі

спадом діяльності, а в 2023 році паралельно зі зростанням чистого доходу, відбулось і збільшення більш значними темпами оборотних активів, що і призвело до зменшення коефіцієнту оборотності. Період одного обороту оборотних коштів характеризує період від витрачання коштів для виробництва до отримання коштів за реалізовану продукцію, надані послуги. В 2021 році це відбувалось в середньому кожні 54 дні, в 2022 – кожні 64 дні та в 2023 році – кожні 75 днів, тобто відбулось уповільнення на 21 день, що є негативним, але поки що не критичним для підприємства. В 2023 році оборотні активи зробили майже 5 обертів за рік.

Коефіцієнт оборотності запасів характеризує кількість оборотів коштів, інвестованих в запаси, тобто скільки коштів, що формують собівартість, припадає на одиницю запасів. Тобто можна сказати, що в 2021 році запаси 70,5 разів приймали участь у формуванні собівартості, в 2022 році – 51,3 рази, а в 2023 році зменшились до 39 разів, це свідчить про незначні запаси сировини, матеріалів і інших елементів. Запаси обертаються доволі швидко. Період одного обороту запасів характеризує час, протягом якого запаси трансформуються в кошти. Протягом досліджуваного періоду це відбувалось кожні 5 днів в 2021 році, 7 днів в 2022 році і 9 днів в 2023 році, тому збільшення періоду обороту запасів не впливає негативно на роботу підприємства.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості характеризує у скільки разів чистий дохід перевищує середню дебіторську заборгованість. В 2021 році цей показник становив майже 8 разів, в 2022 зменшився до майже 7, а в 2023 році знаходиться на рівні майже 6 разів. Чим більше показник, тим більше чистого доходу отримує підприємство і тим менше коштів заморожено в дебіторській заборгованості. Наразі показник високий, але за три роки спостерігається тенденція до його зменшення. Період погашення дебіторської заборгованості характеризує середній період інкасації дебіторської заборгованості. Тобто в 2021 році дебіторська заборгованість погашалась в середньому протягом 45 днів, в 2022 році період збільшився до 51,5 днів, а в 2023 році становив 60 днів. За три роки показник збільшився на 15 днів. Бажано, щоб період погашення дебіторської заборгованості не перевищував 30 днів. Допускаючи такі періоди протягом яких клієнти не

розраховуються за отриману продукцію, підприємство фактично ділиться з ними частиною свого прибутку, адже ці кошти могли б бути задіяні у діяльності підприємства і приносили б прибуток.

Отже аналіз коефіцієнтів, що характеризують ефективність використання оборотного капіталу підприємства свідчить, про доволі ефективне їх використання, але спостерігається динаміка поступового погіршення господарської діяльності.

Проведемо аналіз ліквідності ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр. на основі розрахунку відповідних коефіцієнтів (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Динаміка показників оцінки ліквідності ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр

Показник	Норматив	2021	2022	2023	Відхилення, 2023/2021
Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття)	> 1	1,84	1,532	2,75	0,91
Коефіцієнт ліквідності швидкої	0,7-0,8	1,74	1,435	2,58	0,84
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	> 0,2	0,202	0,199	0,374	0,172

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. Достатнім вважається показник на рівні більше 0,2, адже передбачається що всі кредитори одразу не будуть вимагати погашення заборгованостей. Показники розраховані в таблиці 11 свідчать що підприємство є абсолютно ліквідним, лише в 2022 році коефіцієнт абсолютної ліквідності менше нормативного значення, але дуже наближений до нього – 0,199, в 2021 році також близький до нормативу – 0,202, а в 2023 році значно кращий нормативу – 0,374. Отже, на кінець 2023 року підприємство лише за рахунок коштів на поточному рахунку може покрити 37,4% поточних зобов'язань. Що стосується коефіцієнтів швидкої та поточної ліквідності, то вони перевищують нормативні значення за весь період аналізу.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує скільки найбільш ліквідних активів припадає на одну гривню термінових боргів. Потягом досліджуваного

періоду показник не лише знаходиться в межах нормативних значень, а і значно перевищує його, ще й спостерігається поступове збільшення.

Коефіцієнт поточної ліквідності характеризує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року. За рахунок поточних активів підприємство спроможне повністю погасити поточні зобов'язання більш ніж 2,75 рази. Показник не суттєво відрізняється від коефіцієнта швидкої ліквідності, адже суми запасів у підприємства незначні.

Всі показники ліквідності в 2023 році мають тенденцію до збільшення, порівняно з 2021 роком, в 2022 році спостерігалось незначне погіршення всіх показників.

Оцінка фінансової стійкості підприємства має на меті об'єктивний аналіз величини та структури активів і пасивів підприємства та визначення на цій основі міри його фінансової стабільності й незалежності, а також відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності. Аналіз фінансової стійкості здійснюється на основі абсолютних і відносних показників. Динаміка відносних показників, що характеризують фінансову стійкість наведена в таблиці 2.9.

Підприємство має власні оборотні кошти, це означає, що підприємство здатне погашати поточні борги і має можливість розширювати виробництво. Крім того відбувається їх зростання, відповідно і збільшення можливостей підприємства. Так у 2023 році у порівнянні з 2021 роком власні оборотні кошти збільшились на 66,9 тис. грн. В 2022 році власні оборотні кошти суттєво скоротились, тому що в цьому році підприємство отримало збитки, що призвело до зменшення власного капіталу підприємства.

Таблиця 2.9

**Динаміка показників оцінки фінансової стійкості ТОВ «Базис РК»
у 2021-2023 рр**

Показник	Норматив	2021	2022	2023	Відхилення, 2023/2021
----------	----------	------	------	------	--------------------------

Власні оборотні кошти (робочий, функціонуючий капітал)	збільшення	155,4	67,7	222,3	66,9
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	збільшення	0,277	0,124	0,315	0,038
Коефіцієнт фінансової незалежності	збільшення	0,795	0,828	0,88	0,085
Коефіцієнт фінансової залежності	= 2 і зменшення	1,258	1,208	1,137	-0,121
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,1	0,217	0,111	0,239	0,022
Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	3,88	4,81	7,32	3,44

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними обіговими коштами свідчить, що близько третини оборотних активів фінансується на кінець 2023 року за рахунок власних коштів підприємства (31,5%). В 2022 році цей показник становив лише 12,4%, що знов таки пов'язано зі зменшенням власного капіталу підприємства. На кінець 2023 року у порівнянні з 2021 роком коефіцієнт збільшився на 3,8 відсоткових пункти.

Коефіцієнт фінансової незалежності і обернений до нього коефіцієнт фінансової залежності характеризують підприємство як досить незалежне від зовнішніх джерел фінансування. Так в 2021 році підприємство на 79,5% фінансує свою діяльність за рахунок власних коштів, в 2022 році – на 82,8%, а в 2023 – на 88,0%. Це позитивно характеризує фінансову стійкість підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу відповідає нормативному значенню, тобто є більшим 0,1: в 2021 році дорівнював 0,217, в 2022 році – 0,111, в 2023 році – 0,239.

Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування) більше нормативного значення > 1 і спостерігається поступове його збільшення. Так як власні кошти переважають позикові джерела, підприємство можна вважати фінансово стійким.

Для комплексної оцінки фінансового стану підприємства, проаналізуємо ймовірність його банкрутства. Для цього застосуємо декілька відомих моделей діагностики банкрутства.

Модель Альтмана має вигляд, відповідно до формули (2.1):

$$Z=1,2A+1,4B+3,3C+0,6D+1,0E, \quad (2.1)$$

де А – оборотний капітал / загальна вартість активів;

В – чистий прибуток / загальна вартість активів;

С – валовий прибуток / загальна вартість активів;

Д – ринкова капіталізація компанії / сума заборгованості;

Е – обсяг продажу / загальна вартість активів.

В таблиці 2.10 наведений розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана.

Таблиця 2.10

**Розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ «Базис РК» за моделлю
Альтмана**

Показник	2021	2022	2023
де А – оборотні активи (ф. 1 к. 1195) / валюта балансу (ф.1 к. 1300);	0,377	0,264	0,331
В – чистий прибуток (збиток) (ф. 2 к. 2350) / валюта балансу (ф.1 1300);	0,455	-0,142	0,415
С – валовий прибуток (ф. 2 к. 2000 – к. 2050) / валюта балансу (ф. к. 1300);	1,067	0,625	0,795
Д– власний капітал (ф.1 к. 1495) / сума заборгованості (ф.1 к. 1595+1695);	3,88	4,811	7,316
С – чистий дохід (ф.3 к. 2000) / валюта балансу (ф.1 1300)	2,522	1,486	1,591
Z Альтмана	9,46	6,55	9,58

Z-розрахунок:

$$2021 \text{ рік: } 1,2 \times 0,377 + 1,4 \times 0,455 + 3,3 \times 1,067 + 0,6 \times 3,88 + 1,0 \times 2,522 = 0,452 + 0,637 + 3,521 + 2,328 + 2,522 = 9,46$$

$$2022 \text{ рік: } 1,2 \times 0,264 + 1,4 \times (-0,142) + 3,3 \times 0,625 + 0,6 \times 4,811 + 1,0 \times 1,486 = 0,317 - 0,199 + 2,062 + 2,887 + 1,486 = 6,55$$

$$2023 \text{ рік: } 1,2 \times 0,331 + 1,4 \times 0,415 + 3,3 \times 0,795 + 0,6 \times 7,316 + 1,0 \times 1,591 = 0,397 + 0,581 + 2,623 + 4,39 + 1,591 = 9,58$$

Ймовірність (рівень загрози) банкрутства суб'єкта господарювання в моделі Альтмана оцінюється за шкалою:

Значення показника «Z»	Імовірність банкрутства
1,80 і менше	Дуже висока
1,81 – 2,70	Висока
2,71 – 2,99	Можлива
3,00 і вище	Дуже низька

Протягом аналізованого періоду ризик банкрутства за моделлю Альтмана підприємству не загрожує, адже всі три роки коефіцієнт більший 3, в 2022 році зменшився з 9,46 в 2021 році до рівня 6,55, в 2023 році збільшився до 9,58.

Найбільш адаптованою до умов діяльності українських підприємств вважається модель Терещенка О. О.

Універсальна дискримінантна функція використовується для прогнозування банкрутства. Вона виражається такою моделлю (формула 2.2):

$$Z_{\text{Тер}} = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + 5x_4 + 0,5x_5 + 0,1x_6, \quad (2.2)$$

де x_1 – кошти / зобов'язання;

x_2 – валюта балансу / зобов'язання;

x_3 – прибуток / валюта балансу;

x_4 – прибуток / виручка від реалізації;

x_5 – виробничі запаси / виручка від реалізації;

x_6 – виручка від реалізації / капітал.

В таблиці 2.11 наведений розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю О.О. Терещенко.

Одержані значення показника Z можна інтерпретувати так:

$Z > 2$ – підприємство є фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство;

$1 < Z < 2$ – у підприємства порушено фінансову рівновагу (фінансову стійкість), але йому не загрожує банкрутство за умови переходу на антикризове управління;

$0 < Z < 1$ – підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів;

$Z < 0$ – підприємство є напівбанкрутом.

Прогноз банкрутства за моделлю:

$$2021 = 1,5 \times 0,202 + 0,08 \times 4,88 + 10 \times 0,455 + 5 \times 0,18 + 0,5 \times 0,008 + 0,1 \times 2,522 = 0,303 + 0,39 + 4,55 + 0,9 + 0,004 + 0,252 = 6,4$$

$$2022 = 1,5 \times 0,199 + 0,08 \times 5,81 + 10 \times (-0,142) + 5 \times (-0,096) + 0,5 \times 0,011 + 0,1 \times 1,486 = 0,299 + 0,465 - 1,42 - 0,48 + 0,005 + 0,149 = -0,98$$

$$2023 = 1,5 \times 0,374 + 0,08 \times 8,316 + 10 \times 0,415 + 5 \times 0,261 + 0,5 \times 0,013 + 0,1 \times 1,591 = 0,561 + 0,665 + 4,15 + 1,305 + 0,007 + 0,159 = 6,85$$

Таблиця 2.11

Розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ «Базис РК» за універсальною дискримінантною функцією

Показник	2021	2022	2023
де x_1 – Cash-Flow (ф. 1 1165 + амортиз. Ф.2 к. 2515) / зобов'язання (ф.1 к. 1595 + 1695);	0,202	0,199	0,374
x_2 – валюта балансу (ф. 1 к. 1300) / зобов'язання (ф.1 к. 1595 + 1695);	4,88	5,81	8,316
x_3 – прибуток (ф. 2 к. 2350 або 2355) / валюта балансу (ф. к. 1300);	0,455	-0,142	0,415
x_4 – прибуток (ф.2 к. 2350 або 2355) / виручка від реалізації (ф.2 к. 2000);	0,18	-0,096	0,261
x_5 – виробничі запаси (ф.1 від 1101 до 1104) / виручка від реалізації (ф. 2 к. 2000);	0,008	0,011	0,013
x_6 – оборотність основного капіталу (виручка від реалізації) (ф. 2 к. 2000) / валюта балансу (ф. 1 к. 1300).	2,522	1,486	1,591
Z за універсальною дискримінантною функцією	6,4	-0,98	6,85

Модель значну увагу приділяє саме впливу прибутку, тому отриманий в 2022 році збиток, привів до від'ємного значення результативного показника і сигналізував про те, що підприємству загрожує банкрутство. Але в 2021 та 2023 роках показник значно перевищував 2, тобто підприємство фінансово стійке і банкрутство йому не загрожує.

Підприємство при незначних вкладеннях в активи, отримує доволі високі прибутки, що навіть в скрутні часи гарантує йому певний запас фінансової міцності, дає можливість бути платоспроможним і пристосовуватись до нових умов

діяльності.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Базис РК» в умовах воєнного стану

Розглянемо динаміку результатів діяльності ТОВ «Базис РК» (табл. 2.12), відображену у Фінансовій звітності малого підприємства у формі №2-м «Звіт про фінансові результати» (Додаток В).

Таблиця 2.12

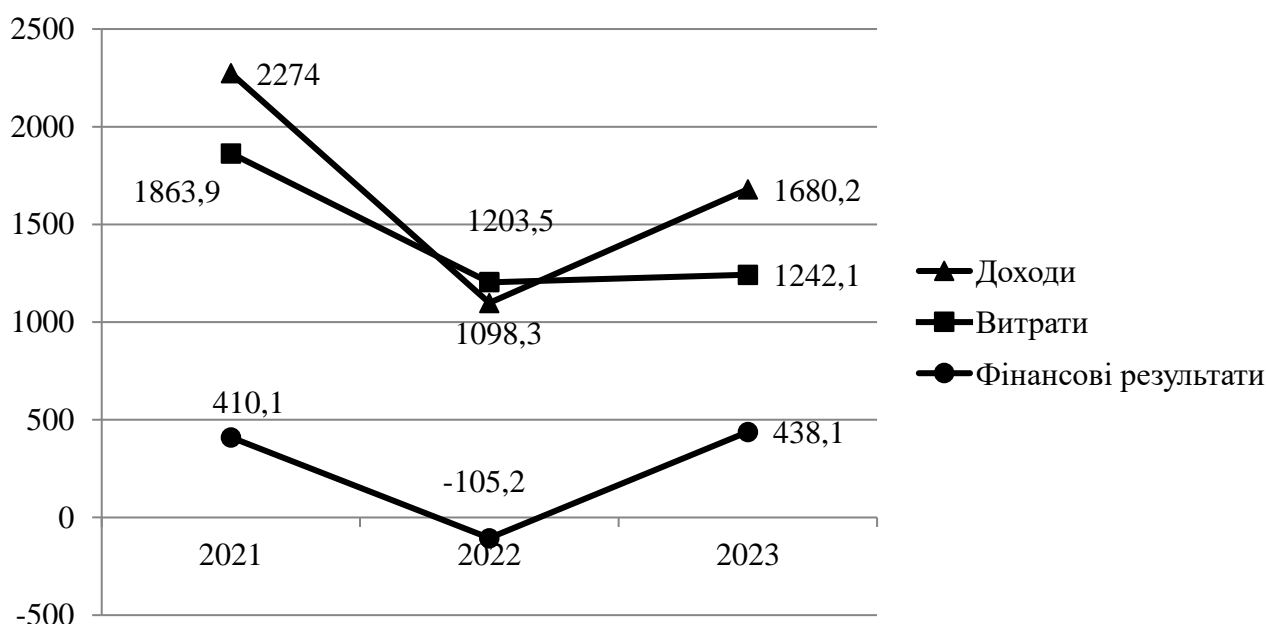
Динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр., тис. грн.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення, 2023/2021	
				тис. грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2274,0	1098,3	1680,2	-593,8	-26,1
Разом доходи	2274,0	1098,3	1680,2	-593,8	-26,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1311,9	636,5	840,1	-471,8	-35,9
Інші операційні витрати	552,0	567,0	402,0	-150,0	-27,2
Разом витрати	1863,9	1203,5	1242,1	-621,8	-33,4
Фінансовий результат до оподаткування	410,1	-105,2	438,1	28,0	6,8
Податок на прибуток	-	-	-	-	-
Чистий прибуток (збиток)	410,1	-105,2	438,1	28,0	6,8

Чистий дохід протягом аналізованого періоду зменшився на 593,8 тис. грн. або на 26,1%, собівартість реалізованої продукції зменшувалась ще більшими темпами – на 471,8% або на 35,9%. Доходи підприємства формуються виключно за рахунок чистого доходу від реалізації робіт і послуг. Загальна сума витрат скоротилась на 621,8 тис. грн. або на 33,4%, що дало можливість збільшити прибуток на 28 тис. грн. або на 6,8%. Показовим є 2022 рік, коли зменшились всі показники. У підприємства лише 52,9% витрат були пов'язані з операційною діяльністю, з безпосереднім виконанням робіт, натомість 47,1% - це були інші витрати, такі як оренда і оплата праці персоналу. За рахунок таких постійних витрат, при суттєвому зменшенні обсягів робіт, в 2022 році підприємство отримало

збитки в сумі 105,5 тис. грн. Але вже в 2023 році, дещо змінивши перелік робіт і послуг (відмовившись від ріелтерських послуг і сконцентрувавшись на оціночній діяльності, юридичних послугах і послугах з оформлення документів на нерухомість), підприємство стабілізувало свою діяльність і отримало прибуток в сумі 438,1 тис. грн. Податок на прибуток підприємство не сплачує, тому що є платником єдиного податку.

Основні тенденції доходів, витрат і фінансових результатів представлені на рисунку 2.3.

Рис. 2.3. Динаміка доходів, витрат і чистого результату діяльності ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр., тис. грн.

Графік чітко відображає просідання всіх показників в 2022 році. Незначне зростання витрат і переважające зростання доходів в 2023 році призвело до отримання прибутку. Підприємству треба звернути увагу на управління витратами, в першу чергу тими, що не пов'язані з формуванням собівартості.

Для оцінки рівня прибутковості підприємства розрахуємо показники рентабельності діяльності ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр. (табл. 2.13).

Розрахунки показали, що у 2023 році у порівнянні з 2021 роком відбулось зменшення показників рентабельності, які характеризують активи і капітал, при

цьому рентабельність по доходам і витратам збільшилась, це відбулось за рахунок зростання в 2023 році чистого прибутку. Найгірший результат спостерігався в 2022 році, всі показники рентабельності від'ємні, адже в цей рік підприємство було збитковим.

Таблиця 2.13

Динаміка показників рентабельності ТОВ «Базис РК» у 2021-2023 рр.

Показник	Рівень показника, %			Відхилення, 2023/2021, (+,-)
	2021	2022	2023	
Рентабельність активів	45,5	-14,2	41,4	-4,1
Рентабельність основних засобів	100,7	-24,7	85,9	-14,8
Рентабельність власного капіталу	57,2	-17,2	47,2	-10,0
Чиста рентабельність продукції (робіт, послуг)	31,3	-16,5	52,1	20,8
Рентабельність продажів	18,0	-9,6	26,1	8,1

Привертає увагу рентабельність основних засобів, так в 2021 році на кожен гривню основних засобів припадало більше 1 грн. чистого прибутку, тобто віддача від основних засобів дуже висока, в 2023 році показник зменшився до 86 копійок, але в цьому році підприємство суттєво оновило основні засоби.

Рентабельність активів – показник, який характеризує ефективність використання всього майна підприємства. Значення показника у 2023 році склало 41,4 %, що на 4,1 пункти менше, ніж у 2021 році. Це відбулось не за рахунок зменшення прибутку, а за рахунок збільшення в 2023 році активів підприємства.

Рентабельність власного капіталу – показник, що визначається як співвідношення чистого прибутку і вартості власного капіталу. Цей показник зменшився з 57,2% в 2021 році до 47,2% в 2023 році, або на 10 пунктів.

Чиста рентабельність продукції – показник, що дає можливість визначити, скільки чистого прибутку отримано на одиницю собівартості продукції. У 2021 році на 1 грн. собівартості припадало 31,3 коп., а в 2023 році – 52,1 коп. чистого прибутку, що є високим показником і позитивно характеризує результативність діяльності підприємства.

Рентабельність продажів показує, який чистий прибуток з однієї гривні

продажу отримало підприємство. У 2023 році вона збільшилась до 26,1% порівняно з 18,0 % у 2021 році.

Так як заборгованість в розрахунках перед підприємством і його заборгованість перед контрагентами мають вплив на результати діяльності підприємства і можуть як покращити їх, так і погіршити, дослідимо стан, структуру та динаміку дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Базис ПК» (таблиця 2.14).

Таблиця 2.14

Динаміка складу і структури дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Базис ПК» у 2021-2023 рр.

Показник	2021		2022		2023		Відхилення, 2023/2021	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	284,3	31,5	157,1	21,5	280,2	26,5	-4,1	-1,4
Поточна кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	155,3	17,2	100,3	13,6	103,5	9,8	-51,8	-33,4
за розрахунками з бюджетом	7,5	0,8	3,7	0,5	5,2	0,5	-2,3	-30,7
за розрахунками зі страхування	4,0	0,4	4,2	0,6	3,3	0,3	-0,7	-17,5
за розрахунками з оплати праці	18,0	2,0	19,0	2,6	15,0	1,4	-3,0	-16,7
Баланс	901,8	100	739,1	100	1056,1	100	154,3	17,1

На підприємстві дебіторська заборгованість представлена тільки дебіторською заборгованістю за товари, роботи, послуги. В 2021 та 2023 роках її розмір практично однаковий, в 2022 році - суттєво менший, що пов'язано з загальним зменшенням чистого доходу підприємства в цей рік, що в свою чергу пов'язано з зменшенням замовлень у зв'язку з закриттям на певний період єдиних реєстрів і призупиненням операцій з нерухомістю. На дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги в структурі балансу припадає в 2021 році 31,5% і це найвищий показник за аналізований період, в 2022 році – 21,5%, а в 2023 році – 26,5%. У 2023 році у порівнянні з 2021 роком дебіторська заборгованість

зменшилась на 4,1 тис. грн. або на 1,4%.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги в 2022 та 2023 роках значно менше, ніж в 2021 році, за аналізований період скоротилась на 51,8 тис. грн. або на 33,4%. Зменшення кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом пов'язано з зменшенням загальної суми отриманих підприємством доходів (які і є об'єктом оподаткування єдиним податком), особливо в 2022 році. Зменшення заборгованостей зі страхування і оплати праці пов'язано з скороченням кількості персоналу. В загальному підсумку балансу питома вага кредиторської заборгованості суттєво менше, ніж дебіторської, що свідчить про те, що підприємство краще виконує свої зобов'язання перед контрагентами, ніж замовники перед підприємством.

Протягом аналізованого періоду дебіторська заборгованість суттєво переважала кредиторську заборгованість. З одного боку це позитивно характеризує підприємство, адже воно виконує свої зобов'язання краще, ніж його контрагенти, з іншого боку, наявність значної суми дебіторської заборгованості, зменшує дохід підприємства і як підсумок його чистий прибуток.

Отже, підприємство є фінансово стійким і незалежним, крім того воно ліквідне і прибуткове, незначне погіршення спостерігається лише по показникам ефективності господарської діяльності. Тобто варто звернути увагу на питання управління оборотними активами.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БАЗИС РК» В УМОВАХ ПІДВИЩЕНОЇ РИЗИКОВАНOSTІ

3.1. Прогнозування фінансового результату діяльності ТОВ «Базис РК» на основі факторного аналізу

Аналіз витрат та доходів є важливим етапом фінансового аналізу, оскільки він дозволяє зрозуміти, які фактори впливають на фінансовий результат підприємства.

Розглянемо доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства в розрізі окремих послуг, що надаються підприємством і спрогнозуємо зміну цих показників у майбутньому.

В таблиці 3.1 наведено доходи від реалізації послуг.

Таблиця 3.1

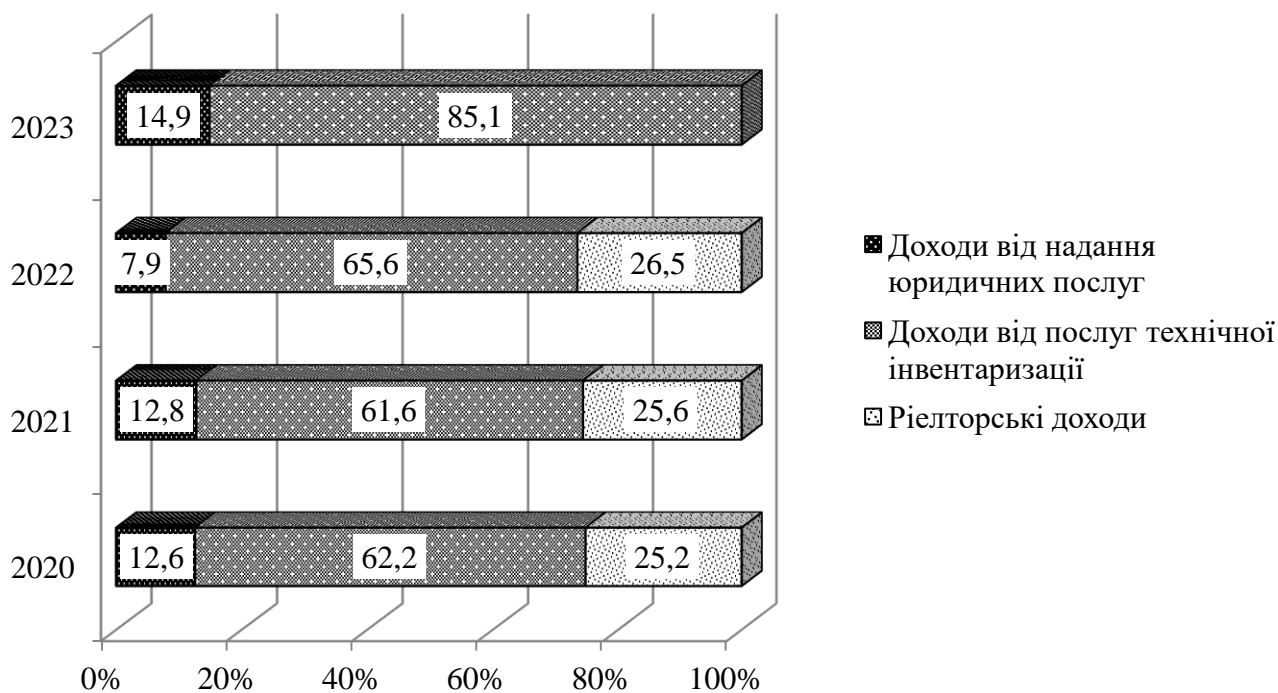
Доходи від реалізації послуг ТОВ «Базис РК» в 2020-2023 роках, тис. грн.

Вид послуг	2020	2021	2022	2023	2023 до 2020, %
Юридичні послуги	243,00	291,00	87,30	249,68	102,75
вирішення спадкових спорів	47,26	57,85	17,56	40,77	86,27
визнання права власності на нерухоме майно	66,61	87,56	28,48	85,09	127,75
виписка особи, що не проживає в квартирі/будинку, через суд	129,13	145,59	41,26	123,82	95,89
Послуги технічної інвентаризації	1200,00	1400,00	720,00	1430,56	119,21
ТП по квартирам	677,64	824,32	449,42	861,20	127,09
ТП по приватним будинкам	473,40	504,28	242,21	510,28	107,79
ТП по комерційним приміщенням	48,96	71,40	28,37	59,08	120,67
Ріелторські послуги	486,00	583,00	291,00	–	–
по квартирам	266,72	338,26	188,04	–	–
по приватним будинкам	219,28	244,74	102,96	–	–
ВСЬОГО ДОХОДІВ	1929,00	2274,00	1098,30	1680,24	87,10

В 2023 році у порівнянні з 2020 роком доходи підприємства скоротились на 248,76 тис. грн. або на 12,9% і пов'язано це з тим, що з 2023 року підприємство

перестало надавати ріелторські послуги. Найбільш продуктивним був 2021 рік, найменше доходів було отримано в 2022 році. В 2023 році у порівнянні з 2020 роком збільшилися надходження від юридичних послуг на 6,68 тис. грн. або на 2,75%, і послуг технічного характеру – на 230,56 тис. грн. або на 19,21%. Показовими також є зміни доходів у 2023 році порівняно з 2022 роком: надходження від юридичних послуг збільшилися на 162,38 тис. грн. або на 186,0%, а від послуг технічної інвентаризації – на 710,56 тис грн. або на 98,7%.

Найбільше доходів підприємство традиційно отримує від послуг технічної інвентаризації, в 2020 році на них припадало 62,2%, в 2021 році – 61,6% , в 2022 році – 65,6%, в 2023 році – 85,1% (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Структура доходів з розрізі наданих ТОВ «Базис РК» в 2020-2023 роках послуг

Збільшення частки в 2023 році пов'язано з тим, що підприємство перестало надавати ріелторські послуги, на які в 2020 році припадало 25,2% , в 2021 році – 25,6%, а в 2022 році – 26,5%. На послуги юридичного характеру припадало 12,6%, 12,8%, 7,9% і 14,9% відповідно послідовно з 2020 по 2023 роки. Зростання питомої ваги в 2023 році пов'язано не так з загальним збільшенням надходжень, як з

перерозподілом структури після припинення надання ріелторських послуг.

В розрізі кожного напрямку структурні зміни практично не відбуваються. Серед юридичних послуг близько 50% надходжень приносять послуги виписки особи через суд, 30-35% – визнання права власності на нерухоме майно і 15-20% – вирішення спадкових спорів. Серед послуг технічної інвентаризації найбільші доходи від підготовки технічної документації по квартирам – близько 60%, по приватним будинкам – 35%, по нежитловій нерухомості – близько 5%. До 2023 року в структурі надходжень від ріелторських послуг 55-65% було отримано від операцій з квартирами, відповідно 35-45% від операцій з приватними будинками.

В таблиці 3.2 наведено витрати, пов'язані з реалізацією послуг і діяльністю підприємства в цілому.

Таблиця 3.2

Витрати для здійснення діяльності ТОВ «Базис РК»

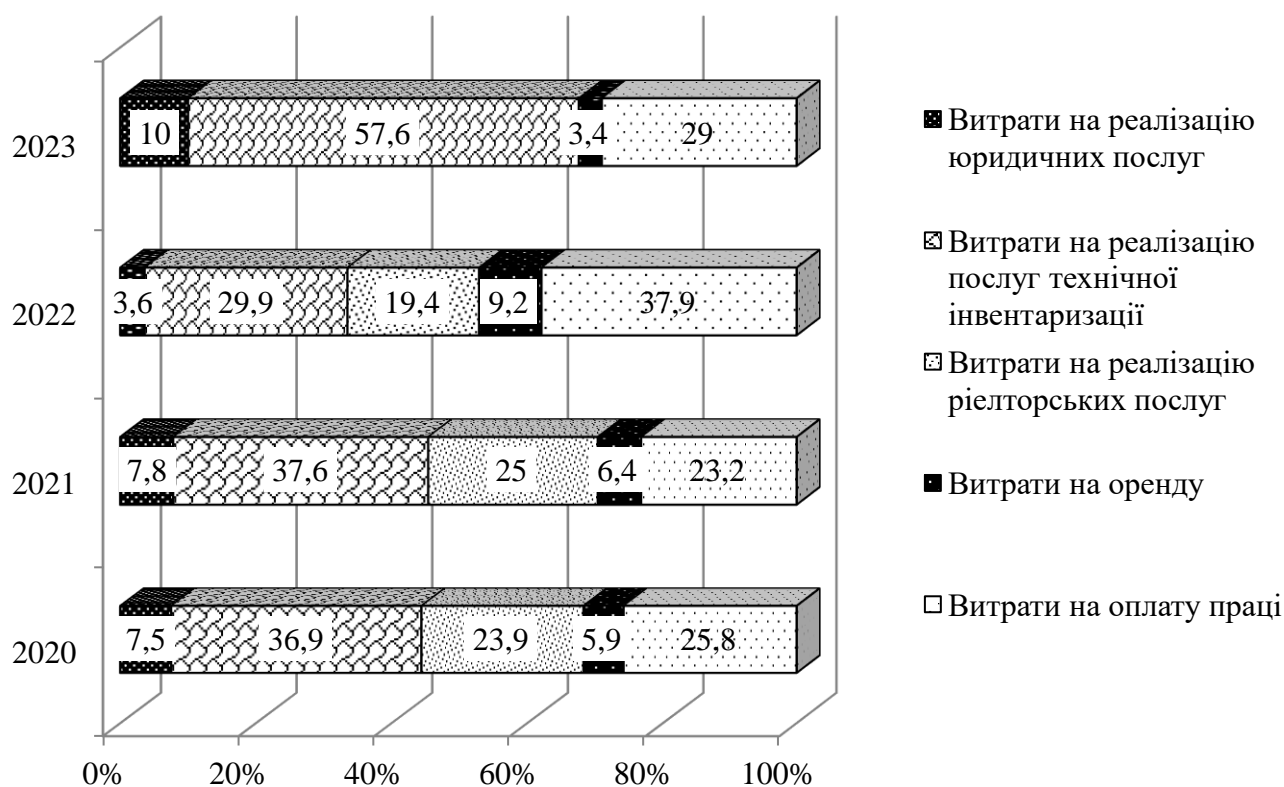
в 2020-2023 роках, тис. грн.

Вид послуг	2020	2021	2022	2023	2023 до 2020, %
Витрати на реалізацію послуг, з них:	1110,30	1311,90	636,45	840,12	75,67
Витрати на реалізацію юридичних послуг, з них:	121,50	145,50	43,65	124,84	102,75
вирішення спадкових спорів	23,63	28,93	8,78	20,39	86,27
визнання права власності на нерухоме майно	33,30	43,78	14,24	42,55	127,75
виписка особи, що не проживає в квартирі/будинку, через суд	64,57	72,79	20,63	61,91	95,89
Витрати на реалізацію послуг технічної інвентаризації, з них:	600,00	700,00	360,00	715,28	119,21
ТП по квартирам	338,82	412,16	224,71	430,60	127,09
ТП по приватним будинкам	236,70	252,14	121,10	255,14	107,79
ТП по комерційним приміщенням	24,48	35,70	14,18	29,54	120,67
Витрати на реалізацію ріелторських послуг, з них:	388,80	466,40	232,80	–	–
по квартирам	213,37	270,61	150,44	–	–
по приватним будинкам	175,43	195,79	82,36	–	–
Витрати на оренду	96,00	120,00	111,00	42,00	43,75
Витрати на оплату праці	420	432	456	360	85,71
ВСЬОГО ВИТРАТ	1626,30	1863,90	1203,45	1242,12	76,38

В 2023 році у порівнянні з 2020 роком загальні витрати на діяльність

підприємства скоротились на 384,18 тис. грн. або на 23,6%, а витрати на реалізацію послуг – на 270,18 тис. грн. або на 24,3%. Це відбулось за рахунок відсутності з 2023 року витрат на реалізацію ріелторських послуг. При цьому витрати на реалізацію юридичних послуг зросли на 3,34 тис. грн. або на 2,75%, витрати на реалізацію послуг технічної інвентаризації збільшились на 115,28 тис. грн. або на 19,21%.

Пропорції розподілу витрат аналогічні з отриманими доходами, але крім прямих витрат на реалізацію певних послуг, у підприємства є ще непрямі витрати, а саме на оренду і оплату праці. Структура витрат наведена на рисунку 3.2.

Рис. 3.2. Структура витрат ТОВ «Базис РК» в 2020-2023 роках

Протягом 2020 та 2021 років структура доволі стабільна, в ній переважають витрати на реалізацію послуг технічної інвентаризації – близько 37%, далі з незначними коливаннями витрати на реалізацію ріелторських послуг (23,9-25%) і на оплату праці (23,-25,8%), і найменші частки припадають на витрати на

реалізацію юридичних послуг (7,5-7,8%) і оренду (5,9-6,4%). В 2022 році структура витрат зазнає значних змін: надання послуг суттєво скоротилось – на 675,45 тис. грн. або на 51,5% порівняно з 2021 роком, а витрати на оренду і на оплату праці збільшились – відповідно на 15 тис. грн. або на 15,6% та 36 тис. грн. або на 8,6%. Структура змістилась в бік непрямих витрат, які підприємство не може прямо віднести на конкретний вид послуг: 9,2% припадає на оренду і 37,9% - на оплату праці. До 29,9% зменшилась частка витрат на послуги технічної інвентаризації, до 19,4% - на ріелторські послуги і до 3,6% на юридичні послуги. Такі зміни пов'язані з повномасштабними військовими діями, певний час були закриті державні реєстри і не здійснювались операції з нерухомістю, а обслуговування таких операцій – це основний вид діяльності підприємства. В 2023 році підприємство припиняє надавати ріелторські послуги, крім того порівняно з 2022 роком збільшуються витрати на надання юридичних послуг на 81,19 тис. грн. або на 186,0% та на надання послуг з технічної інвентаризації – на 355,28 тис. грн. або на 98,7%, скорочуються витрати на оренду на 69 тис. грн. або на 62,2% та витрати на заробітну плату – на 96 тис. грн. або на 21,1% (скоротилась кількість працівників) і структура витрат знов змінюється. В 2023 році 57,6% витрат здійснюється на реалізацію послуг технічної інвентаризації, 29,0% - на оплату праці, 10,0% - на реалізацію юридичних послуг і лише 3,4% - на оренду. Такі зміни в витратах суттєво вплинули на фінансові результати діяльності підприємства.

В таблиці 3.3 наведено чистий фінансовий результат від діяльності підприємства.

Скорочення доходів в 2023 році порівняно з 2020 роком відбулось значно меншими темпами, ніж зменшення витрат, що призвело до зростання прибутку на 135,42 тис. грн. або на 44,74%. Дуже високою є прибутковість від надання юридичних послуг і послуг технічної інвентаризації – на рівні 50%, тобто на кожен витрачену гривню підприємство отримує 1 гривню прибутку. Тому за цими послугами зміни прибутку аналогічні змінам витрат на їх реалізацію. Прибутковість ріелторських послуг на рівні 20-25%. При частці доходу на рівні 25-26% частка прибутку від ріелторських послуг незначна – близько 12%, тому

рішення припинити надання цих послуг і зосередитись на інших послугах, цілком обґрунтоване.

Таблиця 3.3

**Динаміка чистих фінансових результатів діяльності ТОВ «Базис РК»
в 2020-2023 роках, тис. грн.**

Вид послуг	2020	2021	2022	2023	2023 до 2020, %
Юридичні послуги, з них:	121,50	145,50	43,65	124,84	102,75
вирішення спадкових спорів	23,63	28,93	8,78	20,39	86,27
визнання права власності на нерухоме майно	33,30	43,78	14,24	42,55	127,75
виписка особи, що не проживає в квартирі/будинку, через суд	64,57	72,79	20,63	61,91	95,89
Послуги технічної інвентаризації, з них:	600,00	700,00	360,00	715,28	119,21
ТП по квартирам	338,82	412,16	224,71	430,60	127,09
ТП по приватним будинкам	236,70	252,14	121,10	255,14	107,79
ТП по комерційним приміщенням	24,48	35,70	14,18	29,54	120,67
Ріелторські послуги, з них:	97,20	116,60	58,20	–	–
по квартирам	53,34	67,65	37,61	–	–
по приватним будинкам	43,86	48,95	20,59	–	–
ВСЬОГО ПРИБУТКУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПОСЛУГ	818,70	962,10	461,85	840,12	102,62
Чистий прибуток після врахування витрат на оренду та оплату праці	302,70	410,10	-105,15	438,12	144,74

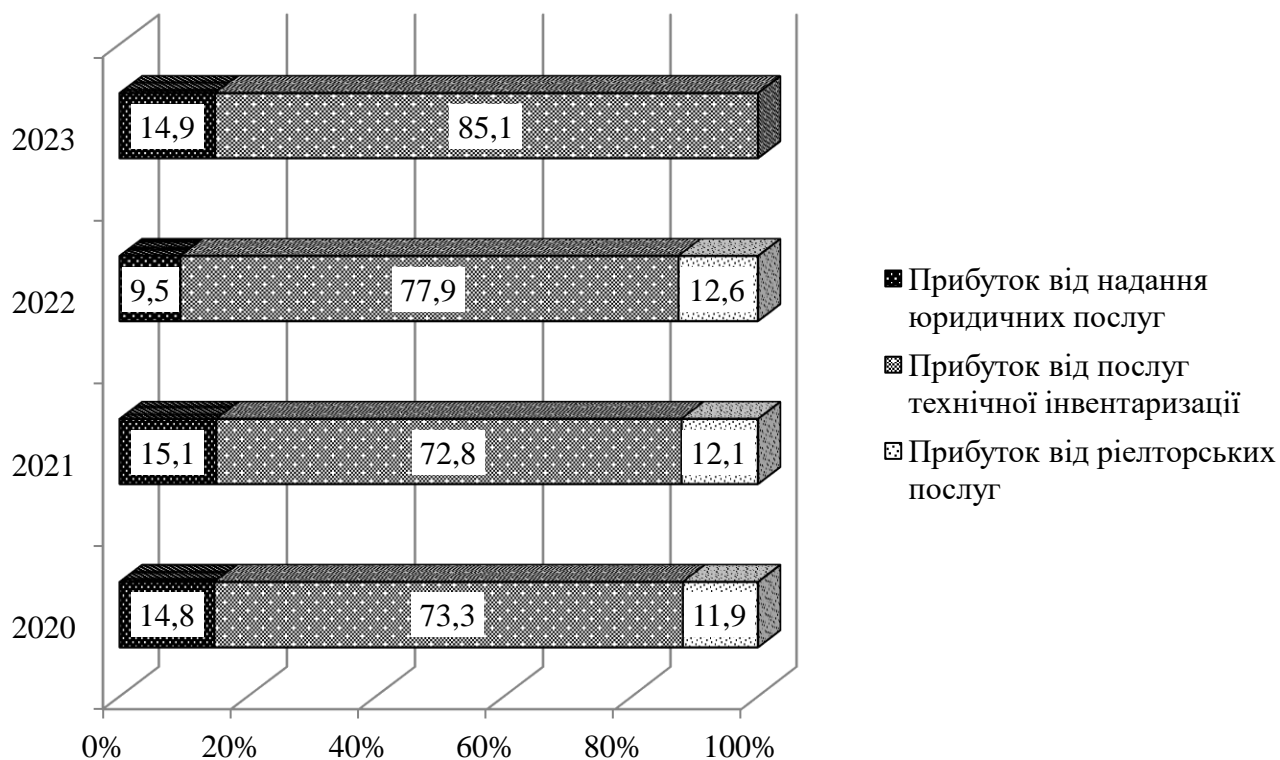
Найбільшу суму чистого прибутку підприємство отримало в 2023 році – 438,12 тис. грн. Якщо розглядати прибуток до виплати заробітної плати і орендних платежів, то найкращий результат спостерігався в 2021 році – 962,1 тис. грн. В 2022 році надання послуг дало прибуток 461,85 тис. грн., але зважаючи на наявність непрямих витрат, після оплати оренди і заробітної плати, підприємство отримало збиток 105,15 тис. грн.

На рисунку 3.3 наведена структура прибутку від наданих підприємством послуг.

Так як в 2022 році підприємство отримало збитки, то визначити структуру прибутку ми можемо виключно за видами послуг, що надавались підприємством. Найбільшу частку прибутку підприємству приносять послуги з технічної

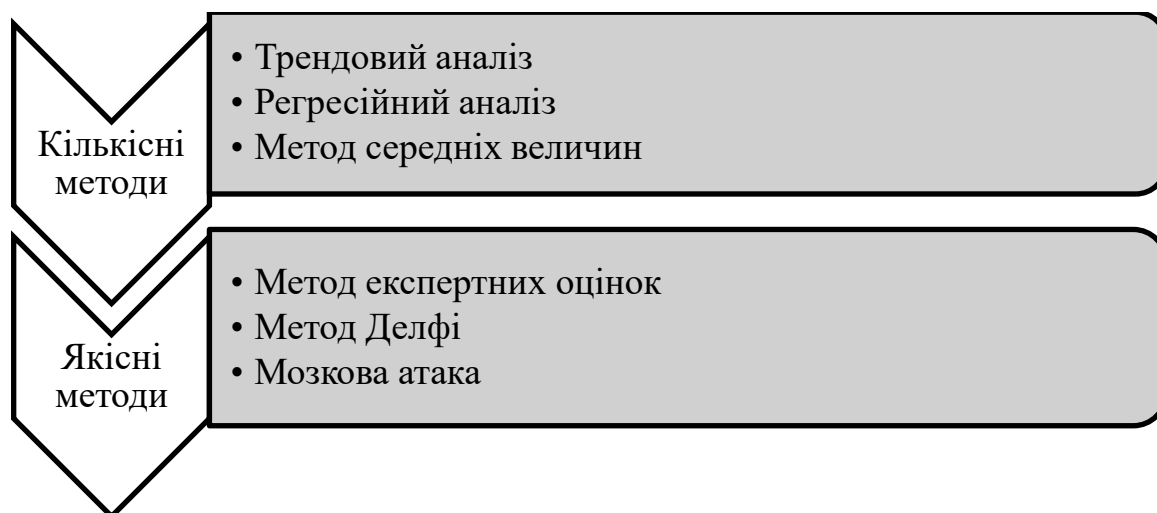
інвентаризації, протягом 2020-2022 років на них припадало від 72,8% до 77,9%. В 2023 році, після припинення надання ріелторських послуг, на них припадає 85,1%. Також важливим джерелом прибутку є юридичні послуги, частка яких близько 15%.

Рис. 3.3. Структура фінансового результату від діяльності ТОВ «Базис РК» в 2020-2023 роках за видами послуг

Прогнозування фінансових результатів підприємства є важливим етапом в управлінні його діяльністю. Це процес передбачення можливих фінансових результатів у майбутньому на основі аналізу поточних даних та зовнішніх і внутрішніх факторів. Прогнозування допомагає підприємствам розробити ефективні стратегії, оцінити можливі ризики, а також підготуватися до змін на ринку чи в економічному середовищі [9].

Деякі методи фінансового прогнозування фінансових результатів підприємства наведено на рисунку 3.4.

Рис. 3.4. Методи прогнозування фінансових результатів

Кількісні методи ґрунтуються на математичних і статистичних моделях та зазвичай використовуються для прогнозування на основі наявних фінансових даних підприємства. Серед таких методів можна виділити:

- Трендовий аналіз. Цей метод передбачає використання історичних даних для прогнозування майбутніх фінансових результатів, ґрунтуючись на виявлених тенденціях. Трендовий аналіз дозволяє визначити можливі зміни в доходах, витратах або прибутку.

- Регресійний аналіз. За допомогою регресії оцінюється залежність між різними фінансовими показниками, наприклад, між рівнем продажів і витратами на маркетинг чи рекламу. Це дозволяє визначити вплив різних факторів на фінансові результати підприємства.

- Методи визначення середніх величин. Прогнозні показники досить часто розраховуються як середнє значення відповідних показників у попередніх періодах. Середні величини обчислюються здебільшого за алгоритмом середньої арифметичної простої чи середньої арифметичної зваженої.

Якісні методи застосовуються, коли відсутні достатні кількісні дані або коли прогнозування повинно базуватись на експертних оцінках. До таких методів належать:

- Метод експертних оцінок. Передбачає залучення фахівців та експертів,

які на основі свого досвіду та знань роблять прогнози щодо майбутнього фінансового стану підприємства.

- Мозкова атака. Це груповий метод вирішення складних проблем, в ході якого учасники групи експертів висувають як можна більше пропозицій щодо вирішення поставленої проблеми. В процесі дискусії забороняється будь-яка критика висунутих ідей. Недоліком цього виду групової дискусії є те, що в групі може домінувати позиція найбільш авторитетного експерта, яка може бути хибною, однак вирішальним чином впливає на результати прогнозування.

- Метод Делфі. Це метод колективного прогнозування, коли група експертів протягом кількох етапів опитування, надає свої оцінки майбутніх фінансових результатів, обговорюючи їх та коригуючи свої оцінки на основі отриманих відгуків [3; 5; 21; 24; 43].

Для ТОВ «Базис РК» більш прийнятними є кількісні методи, адже підприємство є малим, всі рішення щодо управління підприємством приймаються власником і керівником, а залучення експертів - це дороговартісні методи.

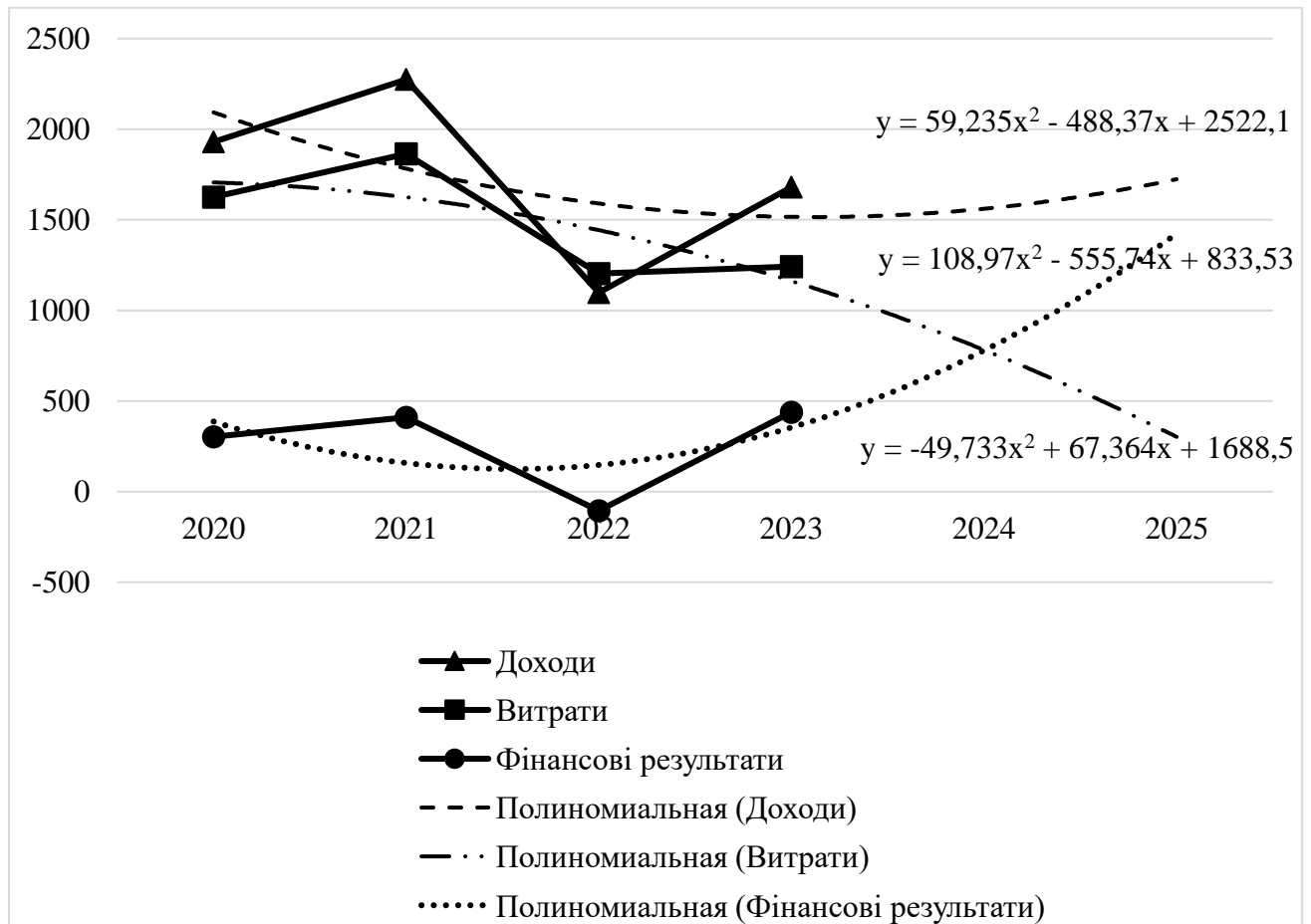
Спираючись на проведений факторний аналіз, здійснимо моделювання фінансових результатів за допомогою різних економетричних методів, які передбачають використання наявних даних для прогнозування майбутніх результатів на основі тенденцій минулих періодів. За допомогою екстраполяції можна оцінити, як буде змінюватися прибуток підприємства, якщо тренд збережеться в наступних періодах.

Екстраполяція тренду – на основі динамічного ряду статистичних даних визначається основна тенденція зміни (тренд), і ця тенденція поширюється на майбутнє (в межах періоду прогнозування).

За допомогою методу побудови тренду спрогнозуємо як зміняться доходи, витрати і чистий фінансовий результат діяльності підприємства на найближчі два роки. Прогноз побудуємо за допомогою поліноміальної лінії тренду.

Поліноміальна лінія тренду – це крива лінія, яка використовується, коли дані коливаються. Ця лінія застосовується, наприклад, для аналізу прибутків і витрат у великому наборі даних. Порядок поліномів може визначатися за кількістю

коливань даних або кількістю вигинів (пагорбів і долин) у кривій. Поліноміальна лінія тренду Order 2 зазвичай має лише один пагорб або долину. Порядок 3, як правило, має один або два пагорби або долини. Порядок 4 зазвичай має до трьох. Поліноміальна лінія тренду: регресія за виразом $y = \sum_i (a_i \cdot x^i)$. Ступінь полінома була задана 2. На рисунку 3.5 наведено, побудований за допомогою вбудованого функціоналу Word прогноз результативних показників діяльності підприємства.

Рис. 3.5. Прогноз фінансових результатів діяльності ТОВ «Базис РК» на 2024-2025 роки, тис. грн.

Спостерігається тенденція до зростання доходів, зниження витрат і як наслідок – збільшення прибутку. На підставі формул, запропонованих моделлю, розрахуємо прогнозні показники доходів, витрат і чистого прибутку підприємства.

$$D_{2024} = 59,235 \times 5^2 - 488,37 \times 5 + 2522,1 = 1480,875 - 2441,85 + 2522,1 = 1561,125$$

$$B_{2024} = -49,733 \times 5^2 + 67,364 \times 5 + 1688,5 = -1243,325 + 336,82 + 1688,5 = 781,995$$

$$П_{2024} = 108,97 \times 5^2 - 555,74 \times 5 + 833,53 = 2724,25 - 2778,7 + 833,53 = 779,08$$

$$Д_{2025} = 59,235 \times 6^2 - 488,37 \times 6 + 2522,1 = 2132,46 - 2930,22 + 2522,1 = 1724,34$$

$$В_{2025} = -49,733 \times 6^2 + 67,364 \times 6 + 1688,5 = -1790,388 + 404,184 + 1688,5 = 781,995 = 302,296$$

$$П_{2025} = 108,97 \times 6^2 - 555,74 \times 6 + 833,53 = 3922,92 - 3334,44 + 833,53 = 1422,01$$

Таблиця 3.4 відображає результати минулих періодів і прогностні значення.

Таблиця 3.4

**Прогноз фінансових результатів діяльності ТОВ «Базис РК»
на 2024-2025 роки за методом екстраполяції тренду**

Показник	2020	2021	2022	2023	Прогноз 2024	Прогноз 2025
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1929,0	2274,0	1098,3	1680,2	1561,13	1724,34
Разом доходи	1929,0	2274,0	1098,3	1680,2	1561,13	1724,34
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1110,3	1311,9	636,5	840,1		
Інші операційні витрати	516,0	552,0	567,0	402,0		
Разом витрати	1626,3	1863,9	1203,5	1242,1	781,99	302,3
Фінансовий результат до оподаткування	302,7	410,1	-105,2	438,1	779,14	1422,01
Чистий прибуток (збиток)	302,7	410,1	-105,2	438,1	779,14	1422,01

Результати цього методу не можна вважати достовірними, тому що якщо зміни чистого доходу логічні, то таке стрімке зниження витрат абсолютно не виправдане. Практично, збільшення прибутку відбувається виключно за рахунок зменшення витрат, а це в реальних умовах неможливо.

Інший метод, який можемо використати для прогнозування фінансових результатів – метод визначення середніх величин. Прогностні показники розраховуються як середнє значення відповідних показників у попередніх періодах. Середні величини обчислюємо за алгоритмом середньої арифметичної простої.

Таблиця 3.5

**Прогноз фінансових результатів діяльності ТОВ «Базис РК»
на 2024 рік за методом визначення середніх величин (варіант І)**

Показник	2020	2021	2022	2023	Прогноз 2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1929,0	2274,0	1098,3	1680,2	1745,38
Разом доходи	1929,0	2274,0	1098,3	1680,2	1745,38
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1110,3	1311,9	636,5	840,1	974,7
Інші операційні витрати	516,0	552,0	567,0	402,0	509,25
Разом витрати	1626,3	1863,9	1203,5	1242,1	1483,95
Фінансовий результат до оподаткування	302,7	410,1	-105,2	438,1	261,43
Чистий прибуток (збиток)	302,7	410,1	-105,2	438,1	261,43

Передбачається зростання доходів в 2024 році порівняно з 2023 роком на 65,18 тис. грн. або на 3,9%, паралельно зростає собівартість послуг на 134,6 тис. грн. або на 16,0%, збільшуються інші операційні витрати – на 107,25 тис. грн. або на 26,7%, що призводить до загального зростання витрат на 241,85 тис. грн. або на 19,5%. При зростанні доходів лише на 3,9%, а витрат на 19,5% логічним є зменшення прибутку на 176,67 тис. грн. або на 40,3%.

2022 рік був нетиповим, кризовим, його результати пов'язані з форс-мажорними обставинами і не є інформативними для подальшого прогнозування, тому його варто виключити з розрахунків середніх показників. Метод середніх величин дозволяє не враховувати показники які є надмірно високими або надмірно низькими. Прогноз фінансових показників з урахуванням цього припущення наведено в таблиці 3.6.

Згідно цього варіанту прогнозу, чистий дохід в 2024 році у порівнянні з 2023 роком збільшиться на 280,9 тис. грн. або на 16,7%, витрати збільшаться на 335,3 тис. грн. або на 27%, що зменшить прибуток на 54,4 тис. грн. або на 12,4%. Прогноз на 2025 рік у порівнянні з 2024 роком передбачає зростання чистого доходу на 10,7 тис. грн. або на 0,5%, зменшення витрат на 16,3 тис. грн. або на 1%, що збільшить чистий прибуток на 26,9 тис. грн. або на 7%. Тобто, прогнозується поступове

покращення фінансових результатів діяльності підприємства.

Таблиця 3.6

**Прогноз фінансових результатів діяльності ТОВ «Базис РК»
на 2024-2025 роки за методом визначення середніх величин (варіант II)**

Показник	2020	2021	2023	Прогноз 2024	Прогноз 2025
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1929,0	2274,0	1680,2	1961,1	1971,8
Разом доходи	1929,0	2274,0	1680,2	1961,1	1971,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1110,3	1311,9	840,1	1087,4	1079,8
Інші операційні витрати	516,0	552,0	402,0	490	481,3
Разом витрати	1626,3	1863,9	1242,1	1577,4	1561,1
Фінансовий результат до оподаткування	302,7	410,1	438,1	383,7	410,7
Чистий прибуток (збиток)	302,7	410,1	438,1	383,7	410,7

Але, щоб не допустити зниження прибутковості, підприємству варто застосовувати певні методи покращення фінансових результатів: збільшувати доходи і оптимізувати свої витрати.

3.2. Методи покращення фінансових результатів підприємства

Досягнення високих фінансових результатів є стратегічною метою будь-якого підприємства. Для забезпечення стабільності та зростання прибутковості, необхідно впроваджувати ефективні методи та стратегії, які дозволяють не лише зберігати, але й збільшувати фінансові результати. Вибір цих методів залежить від особливостей діяльності підприємства, його галузі, фінансового стану та зовнішніх умов.

Роль фінансового менеджменту у покращенні фінансових результатів

Фінансовий менеджмент є одним з основних інструментів покращення фінансових результатів підприємства. Він охоплює широкий спектр функцій, таких як управління доходами та витратами, планування фінансових потоків, контроль за

ліквідністю і платоспроможністю, а також оптимізація структури капіталу. В умовах підвищеної ризикованості підприємства повинні бути готові до швидкої адаптації фінансових стратегій з урахуванням змін у зовнішньому середовищі. Основні напрямки фінансового менеджменту для покращення результатів:

1. Управління грошовими потоками. Одним із основних завдань фінансового менеджменту є забезпечення своєчасного і ефективного руху грошових коштів. Це включає в себе контроль за надходженням і витратами, що дозволяє уникнути дефіциту грошових коштів і забезпечити безперервність діяльності підприємства.

2. Оптимізація структури капіталу. Для підвищення фінансової стабільності підприємства важливо правильно вибрати співвідношення власного та позикового капіталу. Оптимізація структури капіталу дозволяє знизити витрати на обслуговування боргу і забезпечити достатньо гнучкості для розвитку бізнесу в умовах ризику.

3. Розробка фінансових стратегій і бюджетування. В умовах економічної невизначеності важливо мати чіткий план розвитку підприємства, заснований на глибокому фінансовому аналізі і прогнозах. Важливим елементом фінансового управління є складання бюджету, який дозволяє підприємствам контролювати витрати і своєчасно коригувати фінансову політику.

Диверсифікація як спосіб зменшення ризиків і покращення фінансових результатів

Диверсифікація є одним з ефективних способів зниження ризиків і забезпечення сталого зростання підприємства. За допомогою диверсифікації підприємство може розподілити свої ризики на різні сфери діяльності, ринки та продукти, що знижує ймовірність серйозних фінансових втрат. До основних напрямів диверсифікації можна віднести:

1. Диверсифікація продуктового асортименту. Розширення лінійки продуктів або послуг дозволяє знизити залежність підприємства від одного сегмента ринку. Це дає змогу зменшити вплив змін в попиті на конкретну продукцію і забезпечити стабільність доходів у разі коливань на ринку.

2. Диверсифікація ринків збуту. Пошук нових ринків або розширення присутності на існуючих дозволяє підприємству знизити ризики, пов'язані з змінами в економічному середовищі на конкретних територіях. Наприклад, вихід на міжнародні ринки може забезпечити нові можливості для росту, знижуючи залежність від внутрішнього ринку.

3. Диверсифікація інвестицій. Розподіл інвестицій між різними галузями, акціями, облігаціями або іншими активами дозволяє знизити ризики втрат від несприятливих змін на фінансових ринках або в окремих секторах економіки.

Використання фінансових інструментів для хеджування ризиків

Одним з основних інструментів для управління ризиками в умовах підвищеної невизначеності є використання фінансових інструментів для хеджування. Хеджування дозволяє зменшити негативний вплив на фінансові результати підприємства через коливання цін на сировину, валютні курси, відсоткові ставки та інші фактори. Основні інструменти для хеджування:

1. Форвардні контракти. Форвардні контракти дозволяють підприємству зафіксувати ціну на певний товар чи послугу на визначену дату в майбутньому. Це дозволяє уникнути фінансових втрат у разі несприятливих коливань на ринку.

2. Опціони. Опціони надають право, але не зобов'язання, купити або продати актив за визначеною ціною в майбутньому. Це дає підприємству можливість зафіксувати певні умови, при цьому залишаючи простір для вигоди, якщо умови ринку зміняться.

3. Ф'ючерсні контракти. Подібно до форвардів, ф'ючерсні контракти дозволяють зафіксувати ціну на товар або актив на визначену дату. Вони широко використовуються для хеджування ризиків, пов'язаних із коливанням цін на сировину.

4. Свопи. Свопи є фінансовими угодами, що дозволяють підприємствам обмінювати потоки платежів. Вони можуть бути використані для хеджування процентних ставок або валютних ризиків, що виникають у процесі фінансування підприємства.

Оптимізація витрат як метод покращення фінансових результатів

Оптимізація витрат є ще одним важливим способом покращення фінансових результатів підприємства, особливо в умовах ризику. Це включає в себе як скорочення витрат, так і підвищення ефективності використання ресурсів. Ключові напрямки оптимізації витрат:

1. Аналіз витрат та доходів. Для ефективного скорочення витрат необхідно здійснювати детальний аналіз усіх витрат підприємства. Це дозволяє виявити неефективні витрати, надмірні витрати на виробництво або логістику і впровадити заходи для їх скорочення.

2. Автоматизація процесів. Впровадження нових технологій, автоматизація виробничих та адміністративних процесів дозволяє знизити витрати на персонал і підвищити ефективність діяльності підприємства.

3. Зниження витрат на енергоносії та ресурси. Оптимізація використання енергетичних ресурсів і матеріалів дозволяє значно знизити витрати, що впливає на загальну рентабельність підприємства.

4. Аутсорсинг. Передача частини бізнес-процесів зовнішнім постачальникам дозволяє підприємствам знизити витрати на управлінський персонал, технології та інші ресурси.

Інвестиції в інновації та технології для підвищення конкурентоспроможності

Інвестиції в інновації та нові технології є одним з основних способів покращення фінансових результатів підприємства в умовах підвищеного ризику. Інновації дозволяють підприємствам залишатися конкурентоспроможними, оптимізувати виробничі процеси, знижувати витрати та покращувати якість продукції. Напрями інвестицій:

1. Розробка нових продуктів. Інвестиції в науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) дозволяють підприємствам створювати нові продукти або послуги, що мають попит на ринку.

2. Інвестиції в автоматизацію та цифровізацію. Використання сучасних технологій для автоматизації процесів, введення ERP-систем та інших інструментів для управління підприємством допомагає знизити витрати та підвищити

ефективність [18; 44; 45].

Покращення фінансових результатів підприємства в умовах підвищеної ризикованості потребує комплексного підходу. Використання стратегій фінансового управління, диверсифікації, хеджування ризиків, оптимізації витрат і інвестицій в інновації дозволяє підприємствам мінімізувати негативні ефекти від зовнішніх і внутрішніх ризиків. Підприємства, які здатні адаптувати свої стратегії до змінних умов, можуть не тільки зберегти стабільність, але й забезпечити стійке зростання в умовах економічної нестабільності [8].

Після проведення оцінки фінансових результатів підприємства та ризиків, що можуть на них впливати, необхідно розробити конкретні заходи для покращення результатів. Ці заходи можуть включати:

1. Оптимізація витрат. Як було зазначено раніше, зниження витрат є одним з основних способів покращення фінансових результатів. Визначення джерел неефективних витрат і впровадження відповідних заходів з їх скорочення дозволяє підвищити рентабельність і ліквідність підприємства.

2. Підвищення ефективності використання активів. Оцінка того, як ефективно використовуються активи підприємства, дозволяє виявити невикористані ресурси або активи, що не приносять достатньої вигоди. Оптимізація активів та поліпшення їх використання дозволяє збільшити доходи і прибутковість.

3. Адаптація до змін на ринку. Якщо оцінка фінансових результатів показує зниження доходів через зміни в попиті чи ціновій політиці, підприємства повинні бути готові до адаптації, шляхом диверсифікації продукції або виходу на нові ринки.

4. Застосування хеджування ризиків. Використання фінансових інструментів для хеджування допомагає зменшити негативний вплив ринкових коливань на фінансові результати, що дозволяє зберегти стабільність навіть в умовах економічної нестабільності [26].

Оцінка фінансових результатів є ключовим етапом у фінансовому управлінні підприємством, особливо в умовах підвищеної ризикованості. Вона дозволяє не

лише оцінити поточний фінансовий стан підприємства, а й виявити потенційні ризики та розробити стратегії для їх мінімізації. Використання різних методів оцінки, таких як фінансові коефіцієнти, аналіз звітності, прогнозування та стрес-тестування, дозволяє підприємству підготуватися до змін в зовнішньому середовищі та ефективно управляти фінансовими результатами, забезпечуючи стабільний розвиток навіть у нестабільних умовах.

ТОВ «Базис РК» невелике підприємство, впроваджувати і реалізовувати інвестиційні або інноваційні проекти, хеджувати ризики за допомогою фінансових інструментів, запроваджувати автоматизацію виробничих процесів немає необхідності і можливості. Найбільш оптимальними рішеннями є застосування методів оптимізації витрат і методів збільшення доходів: диверсифікації асортименту послуг, диверсифікації ринку і аутсорсинг.

Деякі кроки підприємство вже зробило. З метою зменшення витрат, проведена оптимізація кількості персоналу, в 2024 році працює 9 осіб, замість 13, які були в 2021 році, що дало змогу оптимізувати витрати на оплату праці. Було прийнято рішення, що деякі працівники можуть працювати віддалено, що дало змогу орендувати меншу кількість приміщень, що призвело до економії витрат не лише на оренді, але і на оплаті комунальних послуг.

Для збільшення доходів підприємству рекомендується розширити асортимент послуг і ринки збуту.

Випуск нових послуг може привернути нових клієнтів або збільшити продажі серед існуючих. Важливо, щоб нові пропозиції відповідали вимогам ринку та потребам споживачів. На сьогоднішній момент, у зв'язку з воєнними діями, з підвищеним ризиком псування як рухомого так і нерухомого майна, підвищується попит на оцінку вартості квартир, будинків, комерційної нерухомості і автомобілів. Не зважаючи на військовий стан, операції з продажу майна активно здійснюються. Тому питання достовірної, об'єктивної оцінки вартості є актуальним, і ТОВ «Базис РК», яке фактично є консалтинговою компанією, спроможне такі послуги надавати. Для цього підприємству потрібно найняти людину, яка є оцінювачем і має відповідне кваліфікаційне свідоцтво згідно Закону України «Про оцінку майна,

майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [12] або надавати ці послуги на умовах аутсорсингу, делегуючи їх виконання партнерам, у яких є працівники відповідної кваліфікації. Доступ до всіх баз і державних реєстрів у підприємства є у зв'язку з його основною діяльністю, а заробітна плата безпосереднього виконавця закладається у витрати по наданню конкретного виду послуг. Проведене дослідження дає можливість зробити висновок, що прибутковість будь-яких послуг, що надавались підприємством знаходиться в межах 20-50%, тобто як мінімум на 20% прибутку за цим видом послуг підприємство може розраховувати. Вартість оцінки залежить від об'єкту, але в середньому 1650 грн., при собівартості 1250 грн., тобто рентабельність становить 32%. Оцінок вартості майна в місяць підприємство може здійснювати не менше 6, тобто за рік – 72. Що принесе підприємству додатково 118,8 тис. грн. доходу, при 90 тис. грн. собівартості, додатковий прибуток становитиме 28,8 тис. грн. Збільшення кількості послуг в 2025 році до 10 на місяць, принесе підприємству 198 тис. грн. чистого доходу при собівартості 150 тис. грн., що дасть можливість збільшити чистий прибуток на 48 тис. грн.

Прогноз фінансовий результатів побудований за допомогою методу середніх величин, відкориговано з урахуванням нового виду послуг (таблиця 3.7).

Розрахунок демонструє, що впровадження нового виду послуг підвищить прогнозований чистий дохід підприємства на 6,1% в 2024 році і на 10% в 2025 році. Собівартість зросте відповідно на 8,3% та 13,9%. При цьому загальні витрати збільшаться лише на 5,7% та 9,6%, тобто зростуть меншими темпами, ніж доходи, що пов'язано з тим, що новий вид послуг не спричинить впливу на інші операційні витрати підприємства.

Таблиця 3.7

**Прогноз фінансових результатів діяльності ТОВ «Базис РК»
на 2024-2025 роки з урахуванням послуг оцінювання майна**

Показник	Прогноз 2024 за методом середніх величин	Послуги з оцінювання 2024	Прогноз 2024	Прогноз 2025 за методом середніх величин	Послуги з оцінювання 2025	Прогноз 2025

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1961,1	118,8	2079,9	1971,8	198,0	2169,8
Разом доходи	1961,1	118,8	2079,9	1971,8	198,0	2169,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1087,4	90,0	1177,4	1079,8	150,0	1229,8
Інші операційні витрати	490		490	481,3		481,3
Разом витрати	1577,4	90,0	1667,4	1561,1	150,5	1711,1
Фінансовий результат до оподаткування	383,7	28,8	412,5	410,7	48,0	458,7
Чистий прибуток (збиток)	383,7	28,8	412,5	410,7	48,0	458,7
Чиста рентабельність продукції (робіт, послуг)	35,3	32,0	35,0	26,3	32,0	26,8
Рентабельність продажів	19,6	24,2	19,8	20,8	24,2	21,1

Варто очікувати зростання чистого прибутку на 7,5% в 2024 році і на 11,7% в 2025 році лише за рахунок впровадження нового виду послуг.

Вихід на нові ринки збуту з вже існуючими видами послуг, також сприяє збільшенню доходів і як наслідок, зростанню прибутків. В умовах сьогодення, підвищується попит на нерухомість в Києві та західних регіонах країни. Підприємству варто мати своїх представників в цих регіонах.

Поліпшення фінансових результатів підприємства – це комплексний процес, який вимагає впровадження різноманітних стратегій і методів, спрямованих на оптимізацію витрат, збільшення доходів, підвищення рентабельності та ефективне управління фінансами. Правильне застосування цих методів допоможе підприємству не тільки забезпечити фінансову стабільність, а й досягти сталого розвитку в умовах змінюваного економічного середовища.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження теоретичних та практичних аспектів оцінки фінансових результатів діяльності підприємства та шляхів їх покращення в умовах підвищеної ризикованості сформульовано наступні висновки:

1. Досліджено теоретичні основи оцінки фінансових результатів діяльності підприємства в умовах підвищеної ризикованості. Аналіз нормативної бази дав можливість виділити нормативні документи, які регулюють питання визначення, обліку, аналізу, регулювання окремих елементів фінансових результатів діяльності підприємства, а саме Господарський кодекс, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 15 «Дохід», НП(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», МСБО 1 «Подання фінансової звітності». Саме вони визначають такі поняття як доходи, витрати, прибуток, збиток, що і є фінансовими результатами діяльності підприємства.

2. Розглянуто методи оцінки фінансових результатів, такі як аналіз фінансової звітності, аналіз фінансових коефіцієнтів, аналіз варіацій, прогнозування фінансових результатів. Визначено їх зміст і вплив на оцінку результатів діяльності підприємства.

3. Проаналізовані ризики, з якими в процесі діяльності стикаються підприємства і визначено їх вплив на фінансові результати. Визначено залежність фінансових результатів від зовнішніх та внутрішніх факторів, що можуть негативно вплинути на результат. Систематизовані методи управління ризиками підприємства і їх вплив на фінансові результати підприємства.

4. Досліджено фінансовий стан та результативність діяльності ТОВ «Базис РК», яке функціонує в сфері інжинірингу і надання послуг технічного консультування. Підприємство надає юридичні послуги і послуги технічної інвентаризації, донедавна надавало ще і ріелторські послуги. З початком повномасштабної війни, діяльність підприємства була обмежена, адже прямо залежить від доступу до державних реєстрів, які певний час не функціонували. Після відкриття реєстрів і поновлення операцій з нерухомістю, підприємство

повноцінно відновило свою діяльність. Всі ці зміни відображають показники фінансової звітності і фінансових результатів, які в 2022 році погіршились, а в 2023 році – знов покращились.

5. ТОВ «Базис РК» є малим підприємством, в 2024 році кількість працівників 9 осіб, за всіма параметрами відповідає критеріям, що висуваються до малих підприємств, є платником єдиного податку. В процесі аналізу з'ясовано, до активи підприємства кожен рік зростали, і за три роки збільшились на 154,3 тис. грн. або на 17,1%. В структурі активів переважають необоротні активи, на які на кінець 2023 року припадає 66,9%. Це пов'язано зі специфікою діяльності підприємства, адже воно надає послуги, тобто не є виробничим і не потребує значних запасів, а необоротні активи представлені програмним забезпеченням, комп'ютерами і іншою технікою, потрібною для підготовки і друкування документів і креслень. В структурі джерел фінансування переважає власний капітал, на який в 2023 році припадає 88%. Тобто підприємство практично повністю забезпечує свою діяльність за рахунок власних коштів, основна частка яких – нерозподілений прибуток. Що позитивно характеризує фінансові результати діяльності і фінансову стійкість підприємства.

6. Аналіз коефіцієнтів, що характеризують фінансовий стан, дав можливість з'ясувати, що підприємство є фінансово стійким, незалежним, ліквідним, прибутковим і в достатній мірі забезпечено необхідним майном. Знос основних засобів в межах 20%, оновлення хоч і незначними темпами, але здійснюється, показник фондівддачі доволі високий, хоча і спостерігається його зменшення. Деяко погіршились показники ефективності господарської діяльності, зменшились коефіцієнти оборотності оборотних активів, оборотності запасів і дебіторської заборгованості, натомість зросли періоди оборотів, що вказує на негативну тенденцію. Натомість, показники ліквідності повністю відповідають нормативним значенням і свідчать про високу платоспроможність підприємства. Показники фінансової стійкості характеризують підприємство як фінансово незалежне від зовнішніх джерел фінансування. Проведена оцінка ймовірності

банкрутства за моделлю Альтмана, дає підстави стверджувати, що підприємство поза зоною ризику.

7. В процесі аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, з'ясовано, що в 2023 році у порівнянні з 2021 роком чистий прибуток зріс на 28 тис. грн. або на 6,8%. При цьому чистий дохід зменшився на 593,8 тис. грн. або на 26,1%. Витрати зменшились значно швидшими темпами – на 621,8 тис. грн. або на 33,4%, що дало у підсумку можливість отримати кращий фінансовий результат. В 2022 році, у зв'язку з кризою економіки, обмеженням щодо діяльності підприємства, фінансовий результат був від'ємним, підприємство отримало 105,2 тис. грн. збитків. Не зважаючи на отриманий в 2023 році чистий прибуток в сумі 438,1 тис. грн., за обсягами наданих послуг, підприємство не досягло показників 2021 року. Це пов'язано ще й з тим, що в 2023 році підприємство перестало надавати один з видів послуг – ріелторські.

8. Аналіз відносних показників результативності діяльності дає можливість зробити висновок, що у 2023 році у порівнянні з 2021 роком відбулось зменшення показників рентабельності, які характеризують активи і капітал, при цьому рентабельність по доходам і витратам збільшилась, це відбулось за рахунок зростання в 2023 році чистого прибутку. Найгірший результат спостерігався в 2022 році, всі показники рентабельності від'ємні, адже в цей рік підприємство було збитковим.

9. Для більш детального аналізу, було розглянуто доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства в розрізі окремих послуг, що надаються підприємством. З'ясовано, що найбільші доходи підприємство отримує від послуг технічної інвентаризації, а саме від підготовки технічних паспортів на квартири, приватні будинки і комерційну нерухомість, і якщо в 2020 році вони приносили 62,2% доходів підприємства, то в 2023 році – 85,1%. Суттєва зміна питомої ваги пов'язана з тим, що з 2023 року підприємство перестало надавати ріелторські послуги, на які припадало близько 25% доходів. В структурі витрат, також найбільша частка припадає на реалізацію послуг технічної інвентаризації: в 2020 році 36,9%, в 2023 році – 57,6%. Але цей вид послуг і формує найбільшу

частку прибутку підприємства – 73,3% в 2020 році і 85,1% в 2023 році.

10. Проведений за допомогою економетричних методів прогноз фінансових результатів на найближчі роки, не дав достовірних результатів. Метод екстраполяції тренду показав на фоні зростання доходу, стрімке зменшення витрат, що є нереальним в сучасних умовах інфляції. Метод визначення середніх величин дав більш реальні показники: на фоні зростання доходів, відбуватиметься зростання витрат, але більшими темпами, що може призвести до зменшення прибутку. Другий варіант розрахунків за методом середніх величин, проаналізований без врахування показників кризового 2022 року, дає можливість прогнозувати незначне, але щорічне покращення фінансових результатів діяльності підприємства. Отже, щоб забезпечити збільшення фінансового результату, підприємству варто застосовувати методи оптимізації витрат і забезпечення зростання доходів.

11. Підприємству пропонується зменшувати витрати за рахунок оптимізації кількості працівників, що дасть можливість економії заробітної плати. Застосування дистанційної роботи для деяких працівників, дасть можливість економити на оренді офісу і, пов'язаних з цим комунальних платежах. Збільшити доходи допоможуть розширення асортименту послуг, наприклад, таких як оцінка вартості нерухомого майна і машин. Розрахунки свідчать, що лише впровадження цієї послуги дасть можливість збільшити чистий прибуток підприємства на 28,8 тис. грн. або 7,5% в 2024 році та на 48 тис. грн. або 11,7% в 2025 році. Збільшенню доходів також сприятиме розширення ринків збуту, наприклад, мати своїх представників в Києві і західних регіонах, де найбільш високий попит на нерухомість і відповідно, на основні послуги, які надаються підприємством.

Проведений детальний аналіз підприємства і його фінансових результатів діяльності, дав можливість зробити висновки про доволі ефективну діяльність ТОВ «Базис РК», а запропоновані заходи сприятимуть зростанню доходів, зменшенню витрат і, як наслідок, забезпечать кращі фінансові результати діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Атамас П. Й.* Прибуток: економічна суть, проблеми визначення та облікового відображення. *Академічний огляд.* 2014. № 1 (40). С. 50-55.
2. *Багрій Н., Тивончук О.* Облік фінансових результатів діяльності суб'єктів малого підприємництва та шляхи його вдосконалення. *Молодий вчений.* 2019. 3 (67). 413-418. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-3-67-89>
3. *Берест М.М.* Фінансовий аналіз: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 164 с.
4. *Бурковська А. В., Жигало В.І.* Економічна сутність фінансових результатів діяльності для сільськогосподарських підприємств України. *Modern Economics.* 2018. № 8. С. 29-36.
5. *Васьківська К.В., Сич О.А.* Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів: ГАЛИЧ-ПРЕС, 2017. 234 с.
6. *Вовк О.М.* Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства. *Modern Economics.* 2020. № 21. С. 37-44
7. *Гаватюк Л.С., Пілат А.К.* Удосконалення системи управління рентабельністю як умова ефективного функціонування підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2020. № 2. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/9-1.pdf>
8. *Гайбура Ю. А.* Аналітичний інструментарій управління фінансовими результатами підприємства в умовах кризи. *Ефективна економіка.* 2021. № 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.103
9. *Гайбура Ю.А.* Методичні підходи щодо оцінки і прогнозування прибутковості підприємства. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка.* 2023. №38. DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2023-1.17>
10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
11. *Данілевич В., Левченко Н., Гайдучок Т.* Аналітичне оцінювання фінансових результатів в системі управління лісгосподарськими підприємствами.

Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». 2022. №14-15. С. 85-90.
DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.27.05.2022.011>

12. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2021р. №2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>

13. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

14. *Ищенко Н.А.* Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. *Бізнес Інформ*. 2020. №5. С. 388-393.
DOI:<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393>

15. *Йолтухівська Т. В., Лопатовський В.Г.* Аналіз теоретичних підходів до визначення поняття «фінансовий результат». *Вісник Хмельницького національного університету*. 2015. № 2. С. 64-67.

16. *Коваль Л.В., Резніченко Р.В.* Поняття фінансового результату діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2024. №2. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.59>

17. *Ковальова О., Іоргачова М.* Фінансовий результат як індикатор інвестиційної привабливості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-16>

18. *Ковтуненко Ю.В., Олексійчук А.Г.* Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип.18. С. 234. URL: <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/45.pdf>

19. *Кондратенко Н.О., Великих К.О.* Фінансовий аналіз: консп. лекц. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2020. 166 с.

20. *Лесюк А. С.* Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67-73. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9>

21. *Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І.* Фінансовий аналіз: навчальний

посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.

22. *Максімова М. В., Чередниченко Д. С.* Теоретичні підходи до формування системи показників оцінки прибутку підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 8. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.8.44

23. *Мардус Н. Ю., Брік С. В.* Теоретичні і методичні підходи до визначення поняття «фінансовий результат» у фінансовому обліку та аудиті. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. № 29. С. 148-153.

24. *Марусяк Н.Л.* Фінансовий аналіз: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.

25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» від 01.01.2012 № 929-013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text

26. *Мицак О., Ковтун Н., Лихач О.* Удосконалення механізму управління фінансовими результатами підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2019. Т. 56. № 1. С. 115-122. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.01.115

27. *Мулик Т.О., Стебловський А.О.* Фінансові результати підприємства: сутність та особливості відображення у звітності. *Агросвіт*. 2024. № 5. С. 86-95. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.5.86

28. *Нагорна І.В., Бондаренко В.О.* Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.103>

29. *Насібова О. В., Шипенко А. А.* Методичні підходи фінансового аналізу підприємства. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. «Економічні науки»*. 2019. Вип. 206. С. 35-44.

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. №290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>

34. *Онищенко В.* Фінансові результати підприємства: облік. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7834-oblk-fnansovih-rezultati-pdprimstva>

35. *Патарідзе-Вишинська М.В.* Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. №2. С. 25-37

36. *Побережна Н.М., Савич В.Ф.* Фінансові результати та відображення їх у звітності. *Регіональна економіка та управління*. 2020. № 2 (28). С. 38-42. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/38>

37. Податковий кодекс України від 02.12.2020р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

38. Поняття фінансових результатів та порядок їх формування. URL: https://vuzlit.ru/223705/teoretichni_osnovi_formuvannya_obliku_finansovih_rezultativ

39. *Прокопович Л. Б., Бурлан С. А.* Розвиток методичних підходів щодо управління фінансовими результатами підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-79>

40. *Проскуріна Н., Гнідкова А.* Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-74>

41. *Рзаєва Т. Г., Сереветник О. В.* Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 3. С. 121-124. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-282-3-22>

42. Сайт Опендатабот. ТОВ «Базис РК». URL: <https://opendatabot.ua/c/38375518>

43. Фінанси підприємств: підручник / за ред. Власової Н.О. Харків: Світ Книг, 2018. 397 с.
44. Фінансовий менеджмент: підручник, 2-ге вид. / Поддєрьогін А.М., Бабяк Н.Д., Білик М.Д. [та ін.]. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.
45. *Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Мельник Т. Ю.* Облік, статистика, аналіз та аудит в системі контролювання фінансових результатів підприємства: монографія. Житомир : Рута, 2016. 292 с.

ДОДАТКИ

Методи управління ризиками підприємства

Метод	Характеристика
Ідентифікація та оцінка ризиків	Ідентифікація всіх потенційних загроз, з якими підприємство може зіткнутися в процесі своєї діяльності. Визначення внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на підприємство, а також оцінка ймовірності та величини можливих втрат від кожного ризику. Ідентифікація ризиків дозволяє встановити пріоритети для управління ними
Розробка стратегії управління ризиками	<p>Після оцінки ризиків підприємство повинно розробити стратегію, яка визначатиме, як з ними справлятися.</p> <p>Уникнення ризиків. Підприємство може уникати певних видів діяльності, які створюють непотрібні ризики.</p> <p>Зниження ризиків. Підприємства можуть вживати заходів для зниження ймовірності або наслідків певного ризику. Це може бути досягнуто через покращення технологічних процесів, навчання персоналу, покращення системи внутрішнього контролю або використання страхування.</p> <p>Прийняття ризиків. В деяких випадках підприємства можуть прийняти певний рівень ризику, якщо ймовірність виникнення негативних наслідків є низькою або наслідки цього ризику не критичні для фінансової стабільності.</p> <p>Передача ризиків. Укладання страхових угод або використання деривативів (форвардів, опціонів, ф'ючерсів), що дозволяють зменшити вплив певних ризиків на фінансові результати підприємства.</p>
Диверсифікація	Стратегія розподілу ризиків через розширення бізнесу на нові ринки або додавання нових продуктів до асортименту. Це дозволяє зменшити залежність підприємства від одного джерела доходу або витрат, від окремих сегментів або постачальників, знижуючи вплив зовнішніх ризиків.
Хеджування	Використовується для зменшення фінансових ризиків, зокрема, ризиків, пов'язаних з коливанням валютних курсів або цін на сировину. За допомогою фінансових інструментів, таких як форвардні контракти, опціони або ф'ючерси, підприємства можуть зафіксувати певні ціни або курси, що дозволяє уникнути негативних фінансових наслідків при зміні цих величин.
Аналіз чутливості	Дозволяє оцінити, як зміна певних параметрів (наприклад, рівня продажів або вартості сировини) впливає на фінансові результати підприємства. Завдяки аналізу чутливості можна визначити найбільш критичні для підприємства фактори і розробити стратегії для управління ними.

Продовження додатку А	
Стратегічне планування	Дозволяє підприємствам передбачати можливі ризики та приймати обґрунтовані рішення, які дозволяють зменшити їхній вплив на фінансові результати. Прогнозування та аналіз різних сценаріїв розвитку є невід'ємною частиною цього процесу.
Постійний моніторинг та оцінка ризиків	Оскільки ризики змінюються в часі в залежності від зовнішніх та внутрішніх обставин, підприємство повинно постійно моніторити існуючі ризики та оцінювати ефективність впроваджених заходів щодо їхнього управління. Регулярний аудит та ревізія допомагають вчасно виявити нові загрози і адаптувати стратегію управління ризиками до нових реалій.

Додаток Б

Показники балансу ТОВ «Базис РК» за 2021-2023 роки, тис. грн.

Актив	Код рядка	2021	2022	2023
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи	1000			
Нематеріальні активи	1000	154,5	118,5	196,5
Первісна вартість	1001	175,5	175,5	285,5
Накопичена амортизація	1002	(21,0)	(57,0)	(89,0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010	407,1	425,7	510,3
первісна вартість	1011	505,9	535,2	641,1
знос	1012	(98,8)	(109,5)	(130,8)
Довгострокові біологічні активи	1020			
Довгострокові фінансові інвестиції	1030			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	561,6	544,2	706,8
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	18,6	12,4	21,6
у тому числі готова продукція	1103			
Поточні біологічні активи	1110			
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	284,3	157,1	280,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135			
у тому числі з податку на прибуток	1136			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155			
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	37,3	25,4	47,5
Витрати майбутніх періодів	1170			
Інші оборотні активи	1190			
Усього за розділом II	1195	340,2	194,9	349,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	901,8	739,1	1056,1

Продовження додатку Б

Пасив	Код рядка	2021	2022	2023
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5,0	5,0	5,0
Додатковий капітал	1410			
Резервний капітал	1415			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	712,0	606,9	924,1
Неоплачений капітал	1425	( )	( )	( )
Усього за розділом I	1495	717,0	611,9	929,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення				
III. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	1600			
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610			
товари, роботи, послуги	1615	155,3	100,3	103,5
розрахунками з бюджетом	1620	7,5	3,7	5,2
у тому числі з податку на прибуток	1621			
розрахунками зі страхування	1625	4,0	4,2	3,3
розрахунками з оплати праці	1630	18,0	19,0	15,0
Доходи майбутніх періодів	1665			
Інші поточні зобов'язання	1690			
Усього за розділом III	1695	184,8	127,2	127,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
Баланс	1900	901,8	739,1	1056,1

Додаток В

Звіт про фінансові результати

ТОВ «Базис РК» за 2021–2023 роки, тис. грн.

Стаття	Код рядка	2021	2022	2023
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2274,0	1098,3	1680,2
Інші операційні доходи	2120			
Інші доходи	2240			
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	2274,0	1098,3	1680,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1311,9)	(636,5)	(840,1)
Інші операційні витрати	2180	(552,0)	(567,0)	(402,0)
Інші витрати	2270	( )	( )	( )
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(1863,9)	(1203,5)	(1242,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	410,1	-105,2	438,1
Податок на прибуток	2300	( )	( )	( )
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	410,1	-105,2	438,1